

మీ ఒడిలో

557/4-92

గిజుఖాయి

Acc. No. 26500

అనువాదం

కామేశ్వరి

కాలసాహితి

బుక్ ట్రస్ట్

ప్రచురణ సంఖ్య : 11

ప్రతులు : 1 000

మొదటి ముద్రణ : మే, 1992

వెల : రు. 7-00

కవర్ డిజైన్ : గంగాధర్

ప్రతులకు :

బాలసాహితి

2-1-1/5, నల్లకుంట,

హైదరాబాదు — 500 044

పిల్లలు ఈ ప్రపంచలోకి రావటం ఒక అద్భుత, అపూర్వమైన ఘటన. వాళ్ళు ప్రకృతి స్వరూపులు. వాళ్ళకంటూ ఒక విశిష్టమయిన వ్యక్తిత్వం ఉంటుంది. కానీ, వాళ్ళని పొందిన కుటుంబం ముందుగా వాళ్ళకి ఇంటిపేరు అంటగడుతుంది. తరువాత తమ సంప్రదాయాలు, ఆచారాలు, అలవాట్లు వాళ్ళపై రుద్దుతారు. పుట్టిన రోజునుంచే వాళ్ళని పంజరంలో బంధించే ప్రయత్నం ఆరంభమవుతుంది. ప్రతి ఒక్కరూ వేరువేరని, ఒక్కొక్కరిది ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమనీ ఈ తల్లిదండ్రులు, పెద్దవాళ్ళు ఊహించనుకూడా ఊహించలేరు. పిల్లలు సంపూర్ణజీవులు. పరిపూర్ణ వ్యక్తిత్వ నిర్మాణానికి అవసరమయిన గుణాలన్నీ పిండదశలోనే ఏర్పడతాయి. పిల్లల వ్యక్తిత్వ నిర్మాణం చెయ్యగలమని ఎంతో మంది పెద్దవాళ్ళు, శిక్షావేత్తలు కూడా దురభిప్రాయ పడుతుంటారు. తోటలోని పూల మొక్కలను, చెట్లను మాలి ప్రేమతో, శ్రద్ధతో సంరక్షించినట్లే పిల్లల వికాసంలో పెద్దలు మెలగాలి.

పిల్లల తొలి గురువులు తల్లిదండ్రులు. కానీ కొద్దిమంది తల్లిదండ్రులు మాత్రమే పిల్లలు పుట్టక ముందునుంచి అందుకు సిద్ధం అవుతారు. పిల్లలకు స్వతంత్ర వ్యక్తిత్వముందని గుర్తించే తల్లిదండ్రులు ఇంకా తక్కువ సంఖ్యలో ఉంటారు. పుట్టిన పిల్లలకు తమవంటూ అవసరాలుంటాయనీ, ఇష్టాఇష్టాలుంటాయనీ, వాళ్ళు ప్రపంచాన్ని తమదైన రీతిలో చూస్తారనీ—పరిశీలిస్తారనీ, స్వయంగా తమదంటూ ఒక ప్రాపంచిక దృష్టి ఏర్పరచుకుంటారనీ ఎందరు గుర్తిస్తారు? సాధారణ తల్లిదండ్రుల దృష్టిలో పిల్లలకు ఏమీ తెలియదు. వాళ్ళకి స్వంత వ్యక్తిత్వమంటూ ఉండదు. అందుకే పిల్లల అవసరాల గురించి ఆలోచించాల్సిన—ఆర్థం చేసుకోవాల్సిన బారాన్ని పూర్తిగా తమ మీద వేసుకుంటారు. దీని కారణంగా పిల్లల సహజ వికాసంలో సహాయకులుగా కాకుండా ప్రతిబంధకాలుగా మారతారు. పిల్లలు పుట్టటంతోనే వాళ్ళు పెద్దయిన తరువాత డాక్టరు కావాలనో, ఇంజనీరు కావాలనో, పెద్ద ఆఫీసరు కావాలనో నిర్ణయించేస్తారు. చిన్నప్పటి నుంచి వాళ్ళని అదే మార్గంలో నడవమని ఆదేశిస్తారు. దీని ద్వారా బాల్యంలోని ఆనందం నుంచి పిల్లల్ని వంచుతున్న చెయ్యటమే కాకుండా వాళ్ళ వ్యక్తిత్వాలను రకరకాలుగా వికృత పరుస్తారు. పిల్లల రంగుల, రహస్యమయ జీవితాన్ని తల్లిదండ్రులు కలనైనా చూడలేరు. విచారకరమయిన విషయమేమిటంటే పిల్లల్ని కూడా దాని నుంచి దూరం చేస్తున్నారు.

తల్లిదండ్రులవ్వటం చాలా సహజమైన విషయం. కాని ఆ కర్తవ్యం నెర

చేర్చుటం ఎంతో కష్టమైనది. పిల్లలకు చదువు చేపుతాం. అధ్యాపకులు కాగోర వారికి
శిక్షణ నిస్తాం. ఏదీకంటే తల్లిదండ్రులకు శిక్షణ నివ్వటానికి గిజుబాయి ప్రాముఖ్యతను
ఇచ్చారు. అందుకు నిదర్శనమే ఈ పుస్తకం. తల్లిదండ్రుల శిక్షను ఇంత లోతుగా
ప్రతిపాదించిన మరో శిక్షా వేత్త లేరంటే అతిశయోక్తి కాదు. 1920 దశకంలో
రాసినప్పటికీ చాలావరకు ఇప్పి ఈనాటి సమాజానికి వర్తిస్తాయి. పిల్లల పెంపకంలో
తల్లిదండ్రులకు గిజుబాయి ఇచ్చిన అమూల్య సలహాలను ఆయన మాటల్లోనే
చదవండి....

యువతీ యువకులకి

విత్తనంలో వృక్షం ఉన్నట్లే, పసివాడిలోనూ సంపూర్ణమైన మనుష్యుడున్నాడు మానవజాతికి మూలం పిల్లలు. ఈ మూలం నుంచే ప్రగతి జీవన లక్ష్యంవైపు ప్రవహిస్తుంది. బాల్యంలో ఈ ప్రవాహం తక్కువగా ఉంటుంది. నేటి యువతరంలో అసంతృప్తి, అవ్యవస్థ నెలకొందంటే నిన్నటి బాలలని నిర్లక్ష్యం చేసినందుకు ఫలితమది! ఈ యువకులని తప్పుపట్టి ప్రయోజనం లేదు. వారిని బాల్యంలో సతాయించిన వారిదే దోషమంతా! వారి శక్తికి అడ్డుపడి వారి ఊహశక్తిని, క్రియాశక్తిని సరయిన మార్గంలోకి మళ్ళించకుండా పెడదారి పట్టించినవారే నేరస్తులు. స్వార్థం, సంకుచితత్వంతో పసివారిని అర్థంచేసుకోకుండా వారిని నిర్వీర్యులుగా, నిరాశాపరులుగా తయారుచేసి ద్రోహంచేశారు. ఎంతసేపూ తమ భార్యలపైనే శ్రద్ధ చూపుతూ పిల్లలను నిర్లక్ష్యం చేశారు. తమ సుఖాలతోపాటు పిల్లల ఆనందం గురించి కాస్త పట్టించుకుని ఉంటే బాగుండేది. తమ సుఖాలను త్యాగంచేసి పిల్లల సుఖాలకోసం పాటుపడి ఉంటే ఈ ప్రపంచం స్వర్గాన్ని తలదన్నేది. కానీ జరిగినదానికి ఎవరిని మందలించాలి? అసలు ఇప్పుడేంచేయాలి? ఎవరు చేయాలి? పరిస్థితిని ఏవిధంగా సవరించాలి?

పిల్లలనుంచే ప్రారంభించాలని నాఉద్దేశ్యం. వారి ఆలనాపాలనా శ్రద్ధగా చేసి సంపూర్ణమైన వ్యక్తిత్వాన్ని సాధించగలిగేలా తయారు చేయటం మన కర్తవ్యం. నేటి యువతరమే ఈ దీక్ష పూనాలి. ఇప్పటికే వారు ఒకవైపు చదవాలి, మరోవైపు కుటుంబ పోషణభారం వహించాలి. పిల్లలని కూడా పెంచాలి. సమాజం, ఆచారాలు నేటి యువతరాన్ని ఈ స్థితికి తెచ్చాయి. ఈ బాధ్యతల బరువు మోసేందుకే వారి శక్తి యావత్తూ ఖర్చవుతుంది. దాంతో వారు నిరాశపరులుగా, నిస్సత్తువగా తయారవుతారు. చదువు పూర్తయినాకే యువకులు గృహస్థాశ్రమం స్వీకరించాలన్న పూర్వీకుల పద్ధతిలో బలముంది. బాల్యనివాహం అందుకే దురాచారమయింది. జీవితానుభవం, సంపాదించే శక్తి రాకముందే సంసారం, పిల్లలు, పోషణవంటి బాధ్యతలు

నెత్తిమీద పడితే తట్టుకోలేక యువకులు సతమతమవుతారు. మరి నేటి యువతీ యువకులు ఏం చేయాలి? తప్పులన్నీ ఈ వ్యవస్థపైన, ఆచారాలపైన తోసేసి ఇంత వరకూ గడుపుతూ వచ్చారు. ఇకనుంచి ప్రేమ పేరిట తొందరగా వివాహాలు చేసుకునే ఆచారం పాటిస్తే ఫలితాలను వారే అనుభవిస్తారు. స్త్రీ, పురుషులిద్దరూ కూడా వివాహానికి ముందుగా సిద్ధపడి ఉండాలి. తమ ప్రేమకు ఫలితం పిల్లలని, వారి ఆలనా పాలనా, పోషణ. పెంపకంలోనే జీవితం గడపాలని నిర్ణయించుకోవాలి. జీవితాన్ని యజ్ఞంగా భావించాలి. వీటన్నిటికీ సిద్ధపడినాకే వివాహం గురించి ఆలోచించాలి. యువకులు తమనితాము పోషించుకుని, కుటుంబాన్ని కూడా పోషించగల సామర్థ్యం పెంచుకోవాలి. ఎలాంటి ఆలోచన లేకుండా వైవాహిక జీవితంలోకి ప్రవేశించిన యువతీ యువకులకు పిల్లలు అడ్డంకుల్లా కనిపిస్తారు. అందుకే వారిని దూరంగా ఉంచి నిర్లక్ష్యం చేస్తారు. అయితే పిల్లలు లేత మొగ్గలవంటివారు. వారిని శ్రద్ధగా చూడకపోతే వాడిపోయే ప్రమాదముంది. నేటి తల్లిదండ్రులు కొట్టితిట్టి కసురుకుని వారి మనసులను గాయపరుస్తున్నారు. వారిని ఇంట్లో ఎవరికో అప్పచెప్పి హాయిగా షికారుకో, సినిమాలకో వెళ్ళివస్తారు. కాని వారి జీవిత సార్థకత ఆపిల్లలేనని తెలుసుకోరు.

చరిత్ర, లెక్కలువంటి విద్యతోపాడే పిల్లల పోషణ, పెంపకం విధానాల గురించి యువతీ యువకులు తెలుసుకోవాలి. ఇంటికి అతిథులు వస్తారంటే ఏవిధంగా ఏర్పాట్లు చేస్తుంటామో, పిల్లలకోసం కూడా ముందుగానే ఏర్పాట్లు చేసుకోవాలి. ఈ చిన్న అతిథులు మనలో భాగమే! మన వంశాన్ని అభివృద్ధి చేసేవారే! ముందుగా యువతీయువకులు తమ ఆరోగ్యం బాగా ఉండేలా చూసుకోవాలి. వారి ఆరోగ్యం బాగుంటే పిల్లల ఆరోగ్యం కూడా బాగుంటుంది. పిల్లల ఆరోగ్యం గురించి వారి సంరక్షణ గురించి తెలుసుకోవాలి. వారికి ఎలాంటి శిక్షణ అవసరమో గ్రహించాలి. పిల్లలలోని భావనాశక్తి, సృజనాత్మక శక్తిని తెలుసుకోగలగాలి. వారి మానసిక, శారీరక వికాసానికి ఏవి అవసరమో తెలియాలి. వీటికి సంబంధించిన పుస్తకాలు చదవాలి. వీటిగురించి వివరించే పాఠశాలలు, కళాశాలలకు వెళ్ళాలి.

కొత్త తరానికి చెందిన ఈ యువతీ యువకులు మూఢాచారాలను, మూఢ విశ్వాసాలను వదులుకోవాలి. పిల్లలంటే మట్టిముద్దలు కారు మనకి కావలసిన ఆకృతి లోకి మల్చుకోవడానికి! వారితోనూ చేతనాశక్తి ఉంది. తమదైన వ్యక్తిత్వం ఉంది. వారి అవసరాలను తీరుస్తూ తగిన సమయాల్లో సహాయపడుతూ ఉండటమే తల్లి

దండ్రుల కర్తవ్యం. వారిలాగే పిల్లలూ స్వేచ్ఛ కోరతారు. అందుకే మనని మనం తీర్చిదిద్దుకోవాలి. అప్పుడే మనం వారిని బాగా పెంచగలం. భావితరాన్ని సరయిన మార్గంలో పయనించేలా చేయగలం.

ఏం చేయాలంటే.....

మీ పిల్లలకోసం మీరేం చేస్తున్నారు?

అదేం ప్రశ్న? మా పిల్లలకోసం మేమేం చెయ్యటంలేదు? తిండికి లోటులేదు. మంచిమంచి బట్టలు కొంటున్నాం. మంచి బడికి వంపించి చదివిస్తున్నాం. ఆటలాడిస్తున్నాం. వాళ్ళ భవిష్యత్తుకోసం డబ్బు కూడబెడుతున్నాం. ఇక ఇంతకన్నా ఎక్కువ ఏం చెయ్యగలం?

ఆలోచించండి. ఇంకేం చెయ్యలేరా? కొంచెం సిపు దినపత్రిక పక్కనపెట్టి పిల్లల ముద్దుముద్దు మాటలు సెనలేరా?

క్లబ్బుకి వెళ్ళడం మానేసి పిల్లల్ని షికారుకి తీసుకెళ్ళలేరా?

స్నేహితులను కలిసే బదులు పిల్లల్ని బజారుకో, మ్యూజియానికో, జూకో తిప్పవచ్చుగా? రాత్రిపూట వేరేపనులు మాసి పిల్లలకు కథలు కబుర్లు చెప్పి హాయిగా నిద్రపుచ్చితే బాగుండదూ? ఎలాంటి పరిస్థితిలో నయినా సరే పిల్లల్ని దండించకుండా నిగ్రహించుకోగలగాలి.

చెడు అలవాట్లనుంచి, చెడు పుస్తకాలనుంచి వాళ్ళని మనం దూరంగా ఉంచాలి. ఆడంబరం కోసం నగలతో అలంకరించకూడదు. వారికి సరిపోని ఇష్టంలేని దుస్తులను ధరించాలని బలవంతం చేయకూడదు. పిల్లలు ఎప్పుడూ పరిశుభ్రత పాటించేలా కడిగిన ముత్యాల్లా కనబడేలా చూడాలి.

పిల్లలంటే ఇష్టం ఉన్నవాళ్ళు కొన్ని పనులు చేయకూడదు. వాళ్ళకి అడ్డు తగలకూడదు; అవమానించకూడదు. తినేటప్పుడు కోప్పడవద్దు. నిద్ర పోయేటప్పుడు

ఏడిపించవద్దు. ఇష్టం వచ్చినంత సేపు ఆడుకోనివ్వాలి. ఇది తినాలి, అది తినకూడదని ఆజ్ఞాపిస్తే ప్రయోజనం ఏమిటి? కొట్టి, కొట్టి నిద్రపుచ్చితే లాభమేముంది? మీ ఆనందానికీ, సుఖాలకీ అడ్డనుకుంటే అసలు పిల్లల్ని ఈ ప్రపంచంలోకి ఎందుకు రానిచ్చారు? రాత్రిపూట పిల్లలు మేలుకోవటం ఏ తల్లితండ్రులకు నచ్చని విషయం. కారణం ఏమిటి? వాళ్ళకోసం రాత్రంతా జాగరణ చెయ్యాలనా? మరి సినిమాకో షికారుకో వెళ్ళినప్పుడు: పేకాటతోనో, చదరంగంతోనో కాలక్షేపం చేసినప్పుడు; పుస్తకాలు చదివినప్పుడు మేలుకోలేదా? అవన్నీ లెక్కలోకి రావా?

పిల్లలకి పగలూ, రాత్రి, మధ్యాహ్నం, సాయంత్రం అన్న భేదాలు తెలియవు. వాళ్ళ సంతోషానికి కాలవరిమితిలేదు. సమయా సమయాలు లేవు. మనం పెద్దవాళ్ళుగా ఎదిగినప్పటినుంచే మన జీవితాల్లో రాత్రులనే అంధకారం అలుముకుంటుంది. అలాంటి అంధకారంలో కూడా పిల్లలకి వెలుగు కనిపిస్తుంది. నిష్కల్మష హృదయాలు వాళ్ళవి. వాళ్ళ మంచికోసం మనం ఇంకా ఏం చెయ్యగలమంటే.... ఇరుగు, పొరుగు వారితో పోట్లాడకూడదు. చెడు స్వభావం కలవారు మన బంధువులయినాసరే దూరంగానే ఉంచాలి మన కుటుంబంలో ఎవరికైనా దుర్గుణాలు ఉంటే అవి పోగొట్టేందుకు ప్రయత్నించాలి. మనలో దోషాలను తొలగించేందుకు దీక్ష పూనాలి. పిల్లల క్షేమం కోసం చివరికి తల్లినయినా తండ్రి నయినా దూరం చేయవలసివస్తే సంకోచించకూడదు. పిల్లలకోసం ఇంటిని స్వర్గంగా మార్చాలనుకుంటే మీరు ఎంతటి త్యాగానికయినా సిద్ధపడాలి. క్రమశిక్షణ అనే బేడీలు, చదువు అనే సంకెళ్ళనుంచి పిల్లలకి విముక్తి ప్రసాదించాలి. మన విశ్వాసాలు, ఆదర్శాలు, ఆలోచనలు వాళ్ళమీద రుద్దకూడదు. అసలు ముందు ఈ సమాజానికి దాసోహం అనకుండా ఉండటం మనం— పెద్దలం నేర్చుకోవాలి. ఆచారాలని, సంప్రదాయాలను, తరతరాలుగా అనుసరిస్తూ వస్తున్న పాత పద్ధతులని వదులుకోవాలి.

నేటి బాలలే రేపటి పౌరులు. మరి వీరికోసం మనం ఏం చేయాలి? మన నుంచి వారు నేర్చుకున్నదే రేపు వారు ఆచరించబోయేదని మరిచిపోకూడదు. మనం నేడు త్యాగం చేసిన వాటినే రేపు వారు త్యాగం చేయగలరు. పిల్లలు భావితరానికి వెలుగునిచ్చే దీపాలు. మనం మనని తీర్చి దిద్దుకునేందుకు భగవంతుడు మనకు ప్రసాదించిన కాంతి పుంజాలు ఈ పిల్లలు. మనం వాళ్ళగురించి అర్థం చేసుకోవలసిన విషయాలు—తినే వస్తువేదయినా ఇంకొకరు తినిపించకుండా స్వయంగా తిననిస్తే పిల్లలకు ఆనందం కలుగుతుంది. ఎత్తుకుని తీసుకు వెళ్ళకుండా నడిపించుకుంటూ తీసుకువెడితే పిల్లలకు సంతోషంగా ఉంటుంది. తాము స్వయంగా ఆడుకోవటంలో

వారికున్న ఆనందం ఇంకొకరు ఆడిస్తే ఉండదు. “ఏది పాడమ్మా! ఆని” బలవంతంగా పాడిస్తే వాళ్ళకి ఇష్టం ఉండదు. వారికి ఇష్టమైనప్పుడు స్వేచ్ఛగా పాడటమే సంతోషాన్నిస్తుంది. తమ పనుల్ని తామే చేసుకోవడం వారికి ఇష్టం. సహజసిద్ధ అధికారాలను మరొకరు తీసుకుంటే పిల్లలు సహించరు.

పిల్లలకి !

నిద్రపోయి కళ్ళు తెరిచేసరికి మనం ఏ రాక్షస లోకంలోనో ఉన్నామనుకోండి. చుట్టూ పెద్దపెద్ద రాక్షసులు, వాళ్ళ ఇళ్ళు ఇంకా పెద్దవి. ఒకటేమిటి? మనం తప్ప అన్నీ పెద్దవే. ఆ రాక్షసుల కాలి మడమంత ఎత్తు కూడా లేని మనం ఆ ఇంటిలో బందీలుగా ఉండవలసివస్తే? నీళ్ళు తాగుదామంటే పెద్దబిందె అంత ఎత్తున ఉండి మనకి అందదు. పెద్దపెద్ద మెట్లు ఎక్కి దిగటం మనవల్లకాదు. పళ్ళెం చూస్తే మనం పడుకునేంత పెద్దది! ఏపని చెయ్యాలన్నా మనకి సాధ్యంకాదు, రాక్షసులు సహాయం చేయాలిందే. అప్పుడు భయాందోళనలతో పాటు ఎంత నిస్సహాయతను అనుభవిస్తామో ఊహించండి. మన ఇళ్ళ విషయంలో కూడా పిల్లలకి తరుచు ఇలాంటి కలలే వస్తుంటాయి. ఎందుకంటే వాళ్ళకి కూడా మన ఇళ్ళు ఆ రాక్షసుల ఇళ్ళలాగ కనిపిస్తాయి. ఏ వస్తువులూ అందుబాటులో ఉండవు. ప్రతి చిన్న దానికీ వాళ్ళు పెద్ద వాళ్ళని అడుగుతూ ఉండాలి. నీళ్ళిమ్మని, మంచం మీదకి ఎక్కించమని, అలమారా నుంచి బట్టలు తీసి ఇమ్మని. చివరికి ఆటబొమ్మలు కూడా మనమే తీసి ఇచ్చి ఒక మూల కూర్చోని అడుకోమంటాం. ఆ బొమ్మలతో వాళ్ళు ఎక్కువసేపు ఆడలేరు. విసుగుపట్టి వాటిని ముక్కలు చేస్తో, పళ్ళతో పీకో పడవేస్తారు.

ఇదంతా నిజమేనని మీరు ఒప్పుకుంటే మీఇంట్లో మార్పులు అవసరమన్న మాట! పిల్లలకోసం చిన్న చిన్న గిన్నెలు, పళ్ళాలు వంటివి, బక్రెట్లు, చీపుళ్ళు కూడా చిన్నవి అమర్చి పెట్టాలి. మనం ఏ పనులు చేస్తామో పిల్లలు కూడా అవే చెయ్యాలనుకుంటారు. వంట చేస్తున్నప్పుడు మీ వెనకాలే పప్పు, బియ్యం వండుతారు.

గిన్నెలు తోమటం, బట్టలు ఉతకటం. కూరలు తరగటం—అన్నీ అనుకరిస్తుంటారు. వాళ్ళకి దెబ్బలు తగులుతాయేమోనని మనం వాళ్ళని ఈ పనులు చెయ్యనివ్వం. పెద్దయ్యాక వాళ్ళని ఈ పనులు చేసిపెట్టమని అడిగితే వాళ్ళు చెయ్యరు. అప్పుడు చెప్పినమాట వినలేదనుకుంటాం. అందుకే చిన్న పిల్లలు మనలాగా ఇంట్లో ఏవయినా పనులు చెయ్యాలనుకుంటే వాళ్ళు సులభంగా ఆవి చేయగలిగెలా చూడాలి. తప్ప ఆపకూడదు. అంతేకాదు వాళ్ళ పనులు వాళ్ళు చేసుకోవడంవల్ల ప్రతి చిన్న పనికి మిమ్మల్ని అడిగి పనిగించరు.

మా బాలమందిరంలో ఇలాంటి ఏర్పాట్లే చేసిపెట్టాం. పిల్లలు తమ ఇష్ట ప్రకారం ఏ పనయినా చేయవచ్చు. కావలసిన వస్తువులు కాని ఆటబొమ్మలు కాని స్వయంగా తీసుకుని ఉపయోగించాక యధాస్థానంలో ఉంచుతారు. ఇలా చేయండి, అలా చేయండి చెప్పే అవసరమే నాకు రాదు. ఒకచోట కిదలకుండా, మాట్లాడకుండా కూర్చునే స్వభావం పిల్లలకి ఉండదు. ఏదో ఒక పని చేస్తూ వుండాలి. అయితే ధనవంతుల ఇళ్ళలో సాధారణంగా పిల్లలచేత పనులు చెయ్యనివ్వరు. పెద్దవాళ్ళో నొకర్లో వాళ్ళకి స్నానం చేయించి, బట్టలు వేసి, బూట్లు తొడిగి, తలదువ్వి, పుస్తకాలు కూడా మోసుకెళ్ళి బడిలో దింపుతారు. పిల్లలు సరిగా చేయలేరనో, దెబ్బలు తగులుతాయనో వస్తువులు పాడుచేస్తారనో వాళ్ళచేత పనులు చేయనివ్వరు. కాని ప్రమాదం లేకుండా జాగ్రత్త తీసుకుని వాళ్ళ పనులు వాళ్ళచేతే చేయిస్తే వాళ్ళకి సంతోషమూ కలుగుతుంది, మీరు భయపడనక్కరలేదు. చేతులు కాల్చుకున్నా ఫరవాలేదు కాని మనసు మాత్రం కాల్చుకోకూడదని పెద్దలు అన్నారు. రెండేళ్ళ వయసున్న పిల్లవాడు స్వయంగా చేసుకోగలిగిన పనులకయినా మనం అడ్డుపడకుండా ఉండలేమా? ఇప్పుడు నేర్చుకోలేనిది పెద్దయ్యాక నేర్చుకోగలరా? ఇంగ్లాండులోని ఒక పాఠశాలలో మూడు, నాలుగేళ్ళ వయసుగల పిల్లలు గాజుపాత్రల్లో పదార్థాలను స్వయంగా వడ్డించుకుని తిన్నాక, వాటిని శుభ్రంచేసి భద్రపరుస్తారు. పగలకొట్టకుండా జాగ్రత్తగా వాటిని ఉపయోగిస్తారు. మరియు మాంటిసోరీ అనే యూరోపియన్ మహిళ నిర్వహించే బాల కుటీరం గురించి వింటే మీరు ఆశ్చర్యపోతారు. అక్కడి సంగతులు వింటే అదేదో స్వర్గంలా అనిపిస్తుంది. అక్కడ చిన్నచిన్న పిల్లలు తమ బూట్లు తామే వేసుకుంటారు. తలలు దువ్వుకుంటారు. ఇక్కడ మా బాలమందిరానికి వచ్చే పిల్లల్లో కొందరికి అయిదారేళ్ళు వచ్చినా ఇంకా వాళ్ళ తల్లులే స్నానం చేయిస్తారు. జడలువేస్తారు.

మా బాల మందిరంలోని ద్రమ్మునిండా నీళ్ళు ఉంటాయి. అందులోంచి నీళ్ళు తీసుకుని పిల్లలు కాళ్ళు చేతులు కడుక్కుంటారు. ఇలాంటి ఏర్పాటు మీ ఇంట్లో కూడా చేస్తే పిల్లలకి, మీకూ కూడా సౌకర్యంగా ఉంటుంది. నేనూ ఒక గృహస్తునే. పిల్లలు ఎప్పుడూ ఏదో ఒకటి అడుగుతూ వుంటారని అనుభవ పూర్వకంగా నాకూ తెలుసు. నిత్యం సతాయిస్తూ మిమ్మల్ని విసిగిస్తూ ఉంటారు. అయితే వాళ్ళ పనులు వాళ్ళే చేసుకునే వీలు కల్పిస్తే, ఎలాంటి అడ్డంకులు లేకుండా చేస్తే వారికి సంతోషం. కానీ అలా చేయకుండా దాదాపు బానిసల్లాగా చేస్తుంటాం. అది తప్పు!

చిన్నచిన్న చేతులు, కాళ్ళతో పిల్లలు వేగంగా పనులు చేయలేరు. బరువులు మోసే శక్తి కూడా ఉండకపోవచ్చు. సమర్థతగా ఏదీ చేయలేకపోవచ్చు. అయినా సరే, ఆ చిన్న పని వారికి ఎంతో ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది. మా బాలమందిరంలో మీ పిల్లలు ఉండేది రెండు మూడు గంటలు మాత్రమే, మిగతా సమయమంతా మీతోనే గడుపుతారు. మేం నేర్పే విషయాలు, మీరు నేర్పే విషయాలు వేరువేరుగా ఉంటే పిల్లలు ఆయోమయంలో పడతారు. మీరు కూడా మా విధానాలనే అనుసరిస్తే మనం సఫలమవుతాం.

మంచి అలవాట్లు

మా బాల మందిరానికి వచ్చే కొందరు పిల్లలు మురికిగా ఉంటారు. ఆయాలు వారి చేతులు, కాళ్ళు కడిగి, ముఖం కడిగించి, తలదువ్వి పంపుతారు. ఇంట్లో తల్లిదండ్రులు పిల్లలకు శుభ్రత గురించి వివరించాలి. వారు రోజూ స్నానంచేసి శుభ్రమైన బట్టలు ధరించేలా చూడాలి. కళ్ళు, చెవులు, గోళ్ళు అన్నీ మురికిగా ఉంచుకోకుండా జాగ్రత్త తీసుకోవాలి. మనకోసం ఎవరయినా పెద్దవారు వస్తే వెంటనే లేచి నమస్కరించి ఆహ్వానిస్తాం. అయితే దేవుడి ఇంటినుంచి మన ఇంటికి వేంచేసిన చిన్న చిన్న అతిథి దేవుళ్ళయిన పిల్లలని మాత్రం పట్టించుకోం. ప్రేమతో చేరదీసి కబుర్లు చెప్పే బదులు కసురుకుంటాం. అవమానిస్తాం. అది చాలా తప్పు. వారిని ఉపేక్షించి అనాదరిస్తే పెద్దయ్యాక వారు కూడా అలాగే ప్రవర్తిస్తారు. మనం చేసే ప్రతి పనినీ వారెంతో నిశితంగా గమనిస్తారు. మనని అనుకరిస్తుంటారు. మీ ఇళ్ళల్లో నౌకర్లచేత పనులు చేయించే అలవాటు ఉంటే, మీ పిల్లలు కూడా మీలాగే పనులకోసం మరొకరిపై ఆధారపడే బానిసలవుతారు. అందుకే ముందు మీ పనులు మీరు చేసుకోవడం ప్రారంభించండి. మీ ఆలోచనలు, మాటలు, చేతలు కూడా స్వచ్ఛంగా, సక్రమంగా

ఉండేలా మిమ్మల్ని మీరు తీర్చిదిద్దుకోండి. వీధుల్లో తిరిగి చెడు అలవాట్లు నేర్చుకున్న పిల్లలతో మీ పిల్లలను స్నేహం చెయ్యనివ్వకండి. ఇంట్లోనే ఉండి ఆడుకునేందుకు వీలుగా వారికి నచ్చిన ఆట వస్తువులు, పుస్తకాలు వంటివి కొని ఇవ్వండి.

మా బాలమందిరంలో పిల్లలకి మిగతా పాఠశాలల్లోలాగా కాకుండా కొత్త రకం పాఠాలు నేర్పిస్తాము. బహుశా ఈ పిల్లలు లెక్కలు, ఎక్కలవంటి పాఠాల రూపంలో వేగంగా బట్టి పట్టలేరేమోకాని, ఆటల్లోనే లెక్కలు, ఎక్కలవంటివి మర్చి పోలేని విధంగా నేర్చుకుంటారు. ఇక్కడ ఏయే పాఠాలు నేర్చుకున్నారని పిల్లలని మీరు అడగవలసిన అవసరం లేదు. వారికి ఏం చేయాలని ఉంది, ఏదంటే ఇష్టం, ఏ విషయంలో ఆసక్తి ఉంది—తెలుసుకుని అందుకు అవసరమయినవి సమకూర్చి పెట్టండి. అసలు మీ పిల్లలు ఇక్కడ ఎం నేర్చుకుంటున్నారో తెలుసుకోవాలన్న ఆసక్తి ఉంటే వారానికి ఒకరోజు వచ్చి స్వయంగా చూసి తెలుసుకోవచ్చు. కాస్త ఆలస్యంగా అయితేనేం; తమకి ఇష్టమై ఆడుతూ పాడుతూ పాఠాలు నేర్చుకుంటున్నారని మీకే అర్థమవుతుంది.

పిల్లల బట్టలు

బూట్లు, మేజోళ్ళు, ప్యాంట్లు, కోట్లు, టైలు ఒకటేమిటి రకరకాల బట్టలు వస్తున్నాయి. ఏది కొత్త ఫ్యాషనయితే అది కొని పిల్లలకి వేసి మురిసి పోతుంటారు మీరు అయితే అవి వారికి అసౌకర్యంగా ఉన్నాయేమో అని ఆలోచించరు. మన దేశంలో ఎండలు ఎక్కువ. చమటలు పడుతుండేలా బట్టలు వేసుకుంటే ఇబ్బందిగా ఉంటుంది. అంతేనా? అమ్మాయి తనకుతాను గొను వేసుకునే వీలులేదు. గుండీలు వెనుకవైపు ఉంటాయి. అమ్మ పెట్టాల్సిందే. అలాగే అది తీసేందుకు కూడా మీ సహాయం అవసరం. పెద్దవాళ్ళు తమకు ఇష్టమయిన బట్టలు, తామే వేసుకునే వీలున్న వాటినే ఎన్నుకుంటారు. మరి పిల్లలకి ఆ అవకాశం లేదు. వారికి ఇష్టం లేకున్నా తప్పదు.

జేబులులేని దుస్తులు కూడా డుంచివి కావు. పిల్లలకి రుమాళ్ళు లేదా మరేవయినా చిన్న చిన్న వస్తువులు పెట్టుకునేందుకు జేబులు సౌకర్యంగా ఉంటాయి. జేబులు లేకపోతే ఆ రుమాలు పారేస్తే మీరు చివాట్లా పెడతారన్న భయం కలుగుతుంది. వారికి ఇష్టమయినవేవయినా పోతే బాధ కలుగుతుంది. అలాగే బిగుతుగా పొడవుగా ఉన్న దుస్తులయితే స్వేచ్ఛగా తిరిగేందుకు, గంతులువేసి, పరుగులు తీసి ఆడేందుకు

వీలు ఉండదు. పరికిణీలవంటివి కాళ్ళకు తగిలి పడిపోయే ప్రమాదం ఉంది. చిన్న పాపలు అబ్బాయిలతో సమానంగా ఆడాలంటే పరికిణీలు అడ్డం వస్తాయి. బిగుతుగా ఉండే దుస్తులవల్ల నష్టాలు ఎక్కువని డాక్టర్ల అభిప్రాయం. పొట్టిగా, వదులుగా ఉండే దుస్తులే వాడాలని వారి సలహా. చలి లేకపోతే మేజోళ్ళు, టోపీలు వాడటం మానెయ్యండి. అలాగే బూట్లు కూడా వాడకండి. భూమిలో విత్తనం వేసారనుకోండి, అది మొలకెత్తినాక దానిచుట్టూ, దాని తలపైన పట్టీలు కట్టేసారనుకోండి, ఇక అది పెరిగేదెలాగ? బూట్లు మేజోళ్ళతో బంధిస్తే పిల్లల పాదాలు కూడా సరిగా ఉండవు. చివరికి అవి లేనిదే సరిగా నడవలేరు. ముళ్ళో కంకరో గుచ్చుకోవచ్చని భయపడతారు. అలా భూమి తగలకుండా నాజూకుగా ఉండే పాదాలు శరీర భారాన్ని సరిగా మొయ్యలేవు.

మీరు గమనించే ఉంటారు—సాధారణంగా చిన్న పిల్లలకి బట్టలు వేసుకోవడం ఇష్టం ఉండదు. మీరు వేయబోతే పేచీ పెడతారు. వారికి బట్టలు లేకుండా స్వేచ్ఛగా ఎండలోనూ, గాలిలోనూ తిరగాలని ఉంటుంది. బట్టలతోను, బూట్లతోను వారి స్వేచ్ఛకు భంగం కలిగించటం సమంజసం కాదు. ఆరేడేళ్ళ వయస్సు వచ్చే వరకు పిల్లలకి తక్కువగా, తిరిగేందుకు వీలుగా దుస్తులు వేయాలి.

జాలమందిరానికి రాగానే కొందరు పిల్లలు ప్రైజమాలు తీసేస్తారు. అవి వేసుకు తీరాలని మేము వారిని బలవంతం చేయం. అలా బట్టలు లేకుండా తిరగడానికి వాళ్ళేమీ సిగ్గుపడరు. నిష్కల్మషమైన, నిర్మలమైన బావాలు నిండిన ఈ చిన్నతనం పెద్దయిన తరువాత కూడా వారిలో ఉండి మనసూ శరీరం కూడా ఆరోగ్యంగా ఉంటాయి.

మరొక విషయం చిన్న పిల్లలకి ఎక్కువ ఖరీదుగల, విలువయిన దుస్తులు కొనకండి. వాటి విలువ సంగతి పిల్లలు పట్టించుకోరు, వారి దృష్టిలో అవీ బట్టలే. అంత ఖరీదయిన బట్టలు ఖరాబు చేస్తే మీరు ఊరుకోరు. అటూ ఇటూ తిరగకుండా బుద్ధిగా ఒకచోట కూర్చోవాలని ఆదేశిస్తారు. అది వారి స్వభావానికే విరుద్ధం. వారికి చిరాకు, విసుగు కలుగుతాయి. పైగా వేసవిలోనూ వర్షాకాలంలోనూ అలాంటివి వేస్తే అవస్థ పడతారు. అందుకే వాతావరణం ప్రకారం వారి దుస్తులు ఎంపిక చేయాలి. వీలున్నంత సాదా దుస్తులు, శుభ్రంగా ఉన్నవి ఎన్నుకోండి. పిల్లలు అందంగా కనిపించాలని మీరు కోరుకోవటం సహజమే. కానీ వారికి స్వేచ్ఛగా సౌకర్యంగా ఉండి, వాతావరణానికి అనుకూలంగా ఉండే దుస్తులు వాడటమే ఆరోగ్యకరం.

పిల్లల శుభ్రత గురించి మరొక విషయం చెప్పాలి. మీరు ఎక్కడికయినా వెళితే బాగా ముస్తాబవుతారు. అది మీ అలవాటు. పిల్లలను శుభ్రంగా ఉంచటం మీ ధర్మం, శుభ్రత పాటించకపోతే అనారోగ్యం వస్తుంది. తలకి నూనె రాయకుండా దువ్వేస్తే సరిపోదు. చేతులు సబ్బుతో కడిగేసి గోళ్ళలో మట్టితీయకపోవటం, కళ్ళు సరిగా కడగకపోవటం, ముక్కు శుభ్రంగా ఉంచకపోవటం అనారోగ్యానికి దారితీస్తాయి. శరీరావయవాలన్నీ శుభ్రంగా ఉండేలా చూడాలి. పెద్దయ్యాక కూడా వారికి అదే అలవాటు ఉండిపోతుంది. మా బాలమందిరంలో పిల్లలకి అందేవిధంగా అద్దం, దువ్వెన, నీళ్ళబిందె, తువ్వాలు ఏర్పాటు చేశాం. ఇవన్నీ వారే ఉపయోగించి శుభ్రత పాటిస్తుంటారు. కొందరు పిల్లలు మురికిగా వస్తుంటారు. చెవులు, ముక్కు, కళ్ళు, పళ్ళు కూడా శుభ్రంగా ఉండవు. జుట్టు నూనెలేక చిక్కులుపడి ఉంటుంది. గోళ్ళు పొడుగ్గా, మట్టితో నిండి ఉంటాయి. అలాంటి పిల్లల తల్లిదండ్రులు ఎలా ఉంటారో మేము ఊహించుకోగలం. ఎంత శుభ్రంగా ఉంచినా మళ్ళీ మురికిగానే తయారవుతారు కదా అని అలా వదిలేస్తుంటారేమో. కాని ఒకసారి వారికి శుభ్రత గురించి చెప్పి మెల్లిగా అలవాటు చేస్తే ఎప్పుడూ శుభ్రంగానే ఉంటారు. అయితే ఓపికగా వారి అవసరాలను గమనిస్తూ ఈ అలవాట్లు నేర్పించాలని మరువకండి. మీరు స్నానం చేయిస్తున్నప్పుడు, తలదువ్వి, బట్టలు వేస్తున్నప్పుడు, పళ్ళు తోమిస్తున్నప్పుడు, ఇలా వారిని శుభ్రంగా ఉంచుతూనే అన్నీ వివరంగా చెప్పాలి. అద్దంలో కళ్ళు, చెవులు, పళ్ళు, ముక్కు అన్ని అవయవాలు చూపిస్తూ, వాటిని ఎలా శుభ్రం చేయాలో వివరించి చూడండి. కొన్ని రోజులకి మీరు చెప్పనక్కరలేకుండా మీ సహాయం లేకుండా ఆ పనులన్నీ చేసుకోగలుగుతారు. భోజనం చేసేముందు చేతులు కడుక్కోవటం, గోళ్ళు పెరగకుండా కత్తిరించడం, వారం వారం తలంటు పోయడం, ముక్కు కళ్ళు ఎప్పుడూ శుభ్రంగా ఉండేలా చూడడం, ఇవన్నీ మీరు తప్పనిసరిగా చేయవలసిన పనులు.

కొట్టడం తప్పు

పిల్లల్ని కొట్టితిట్టి అదుపులో ఉంచాలన్న ఆలోచన రానీయకండి. ఊరికే అల్లరిచేస్తూ వేధిస్తుంటే నాలుగు దెబ్బలువేసి భయం చెప్పకపోతే ఎలా అంటారా? మా బాలమందిరానికి వచ్చి చూడండి. మేమెప్పుడూ పిల్లల్ని దండించం. ఇక్కడున్న యాభైమంది బాలబాలికలు మేం చెప్పింది వింటారు. మమ్మల్ని మరిచిపోరు, ఇంటికి వెళ్ళినా మాగురించే మాట్లాడతారు. ఇదంతా ఏదో మాయ అనుకోకండి. చిన్న

పిల్లలందరూ చిన్న చిన్న దేవుళ్ళు. పిల్లలకోసం చాలామంది గుళ్ళూ గోపురాలు తిరిగి చెట్టుకీ పుట్టుకీ కూడా మొక్కు కుంటారు. దేవుడు దయతలిచి ఇచ్చిన వరాలమూటలు వారు. అమూల్యమైన సంపదవారు. అలాంటి పిల్లలను కొట్టేముందు ఒక సారి ఆలోచించుకోండి. కొట్టితిడితే వారిని పోగొట్టుకోవలసివస్తుందేమో. ఎన్నో మొక్కులు మొక్కి తపించి పోయి పిల్లల్ని కన్నాక అవన్నీ మరిచిపోతారు. “వాళ్ళంటే మాకు పగ ఉందా ఏం? సతాయిస్తుంటే నాలుగు దెబ్బలు చేశాం” అంటారు. అల్లరి భరించే ఓపిక లేకనో ఉక్రోశం వచ్చో పిల్లల్ని కొడతారు కొందరు తల్లులు ఇతరులమీద కోపాన్ని పిల్లల మీద చూపించి బాదుతారు. పిల్లలు కోరినవి ఇవ్వలేక, లేదూ ఇష్టంలేక కొందరు కొడతారు. అన్నం తింటాననో, ఆడుకుంటాననో, ఆటవస్తువులు ఇమ్మనో పిల్లలు పదేపదే ఆడుగుతుంటే అది సచ్చక తల్లులు కొడుతుంటారు. కానీ అలా కొట్టి ఎంత తప్పుచేస్తున్నారో మీకు తెలుసా? దండిస్తే వారు బాగుపడతారని అనుకోకండి, “ఇంట్లో నిన్ను అమ్మ కొడుతుందా?” అని మా బాలమందిరంలో కొందరు పిల్లల్ని అడిగినప్పుడు అలా దెబ్బలు తినే పిల్లలు బెదిరిపోతారు. “మాఅమ్మకి చెప్పకండి. ఇంకా కొడుతుంది” అని కొందరు పిల్లలు అంటారు. వారు పెరిగి పెద్దయ్యాక, వేరే చోట ఉద్యోగం చేసుకుంటున్నప్పుడు, పెళ్ళయి వేరే ఉంటున్నప్పుడు తల్లిదండ్రుల పట్ల ఎలాంటి భావం ఉంటుంది? ఏ అనుబంధం గుర్తుంటుంది? ప్రేమ ఎలా ఉంటుంది? ప్రస్తుతం ఎన్నో కుటుంబాల్లో ఈ పరిస్థితి ఉంది. దానికి కారణం కూడా, తెలుస్తూనే ఉంది. అందుకే మీ పిల్లలు ఎంత తప్పుచేసినా సరే దానివల్ల మీకు ఎంత నష్టం కలిగినాసరే ఎప్పుడూ దండించకండి.

కసాయివారే కొడతారు. పిల్లలు పాపం నిస్సహాయులు; బలహీనులు. పెద్దపెద్ద విషయాలను అర్థం చేసుకోలేరు. అమాయకులు. కొట్టికొట్టి మీరు అలిసి పోయినా, మీవద్దకే ఎక్కిళ్ళు పెడుతూ వచ్చి ఒడిలో కూర్చుంటారు. అంతకంటే ఏంచేయగలరు? ఎక్కడకి వెళ్ళగలరు? అలా కొట్టినందుకు మీకు కూడా బాధగానే ఉంటుంది. తల్లిప్రేమతో సమానమయినది మరొకటి ఏదీ లేదని పుస్తకాల్లో చదువుతాం; పెద్దలుకూడా చెబుతుంటారు. కానీ తల్లంటే దెబ్బలుకొట్టే రాక్షసిలా కనిపించి పిల్లలు వణికిపోయేలా చేసేది మీరే. ఇక మీరంటే ఆభిమానం గౌరవం ఎలా ఉంటాయి? పైగా దెబ్బలు తింటుంటే వారిలో భయం ఎక్కువై పిరికివారవుతారు. ఆత్మ విశ్వాసం కోల్పోతారు. మీకోపాన్ని మీరు అదుపు చేసుకోలేక, అదంతా పిల్లల మీదే చూపిస్తారు. ఇంట్లో వస్తువేదయినా పోయినా, విలువయిన వస్తువేదయినా

పగిలినా, మీ వంట సరిగా లేకపోయినా, ఎవరయినా మిమ్మల్ని అవమానించినా అదంతా మీ కోపంగా మారి పిల్లలమీద దెబ్బలై కురుస్తుంది. ఇలా చీటికీ మాటికీ మీరు మీ పిల్లల్ని కొడుతూ ఉంటే పెద్దయినాక వారు తమ పిల్లల్ని కొడతారు. చివరికి ఇది కుటుంబాల్లో సంప్రదాయంగా మారిపోతుంది. అందుకే పిల్లల్ని కొట్టకండి. దానాలూ, ఉపవాసాలూ, వ్రతాలూ చేస్తే పుణ్యం వస్తుందని మీరు వినే ఉంటారు. అలాగే మీకు కోపం వచ్చినప్పుడల్లా అదుపు చేసుకునేందుకు తపస్సులాంటిది చేయండి.

మీకు పిల్లలున్నారు కదా, మరి వారిమీద మీకెన్నడూ కోపం రాలేదా? వారితో మీరు ఎలా ప్రవర్తిస్తారు — ఇవన్నీ మీకు వచ్చిన సందేహాలు కదూ! మా ఇంటిలో తిట్టడం, కొట్టడం వంటివి పూర్తిగా నిషిద్ధం. నేనెప్పుడూ మా పిల్లల్ని తిట్టను, కొట్టను సరికదా ఇంట్లో వారందరినీ హెచ్చరించాను, ఇంట్లో పిల్లల నెవరినీ ఎలాంటి పరిస్థితిలోనూ దండించకూడదని. మా ఇంట్లో అందరూ ఈ నియమాన్ని ఖచ్చితంగా పాటిస్తారు. ఒకప్పుడు నాకూ బాగా కోపం వచ్చేది. పిల్లల్ని ఎప్పుడప్పుడూ దెబ్బలు వేస్తుండేవాడిని. అదంతా మానుకోవాలంటే కఠిన తపస్సు చేయాల్సి వచ్చింది. ఈరోజు నుంచీ మీకు ఎప్పుడు కోపంవచ్చినా, పిల్లలమీద ఎప్పుడయినా చెయ్యిచేసుకున్నా ఉపవాసం చెయ్యండి. అలా కఠినంగా మిమ్మల్ని మీరు అదుపు చేసుకోగలిగితే పిల్లల్ని ఎలాంటి పరిస్థితిలోనూ కొట్టాలని మీకు అనిపించదు.

అమ్మా నాన్న ఏం చెయ్యాలి?

“మా పిల్లల్ని మీచేతుల్లో పెడుతున్నాం. ఇక మాకు ఎలాంటి సమస్యాలేదు. వారికి నిజమైన తల్లిదండ్రులు మీరే” — మా బాలమందిరంలో పిల్లలని చేర్చుకోమని వచ్చే కొందరు తల్లిదండ్రుల మాటలివి : అయితే అల్లరి చేస్తూ వేధిస్తున్నారనో, తమ పనులకు అడ్డువస్తున్నారనో, రోజూ కొంతసేపు తాము స్వేచ్ఛగా తిరిగేందుకు, లేదా పనులు చేసుకునేందుకు వీలుగా ఉంటుందనో వారు తమ పిల్లలను పాఠశాలలకి పంపుతారు. బడికి రామని గోలచేసి, ఇంట్లోనూ, పాఠశాలలోను కూడా వేధించే పిల్ల

లని కూడా చూశాను. చదువుకునే వయసుకాదు; అయితే అలవాటువుతుందని కొంత కాలం మీబడికి పంపుతున్నాం అనే తల్లిదండ్రులున్నారు. తమకి ఎలాగూ చేతకాదు కనుక ఇక్కడికి పంపితే వారే ఎలాగో చదువూ, మంచి అలవాట్లు నేర్పుతారని పిల్లల్ని పంపే వారున్నారు. కొందరు మాత్రమే పిల్లలపట్ల శ్రద్ధతో, ఇక్కడి విధానాల పట్ల సరయిన అవగాహనతో మావద్దకు పంపుతారు. అలాంటి పిల్లలే మా బాలమందిరంలో పూర్తి ప్రయోజనాలను పొందగలుగుతారు.

వేదిస్తున్నారని, అడ్డుగా ఉండకూడదని మీరు ఇక్కడికి పిల్లల్ని పంపిస్తారు. మాదగ్గర ఇంద్రజాలం వంటి విద్యలేమీ లేవు వారిని మార్చడానికి. ముందు మీరు వారిని మొండివారుగా తయారుచేస్తారు. కాని వారిని బాగుపరచాలని మీరుకూడా ప్రయత్నించకపోతే మేం చేసినదంతా వ్యర్థం అవుతుంది. అందుకే ఇలాంటి పిల్లల తల్లిదండ్రులు మా షరతును ఒప్పుకోవాలి - ఆ పిల్లలని మళ్ళీ వారివద్దకు పంపివేస్తే మమ్మల్ని మా పద్ధతుల్ని తప్పుపట్టకూడదు. అసలు ఇలాంటి పిల్లలను బాగుపరిచే ప్రయత్నం అనుచితమని మా ఉద్దేశ్యం. అయినా మిగతా పిల్లలకు నష్టం కలగకుండా ఉండేవరకు మా ప్రయత్నం మేం చేస్తాం. ఫలితం లేకపోతే మీవద్దకు పంపుతాం. ఆ పిల్లల గురించి మాకు బాధకలుగుతుంది. తమ స్వేచ్ఛకోసం పిల్లల్ని మావద్దకు పంపేవారికి శిక్షణ అంటే అర్థం తెలియదన్నమాట. శిశువు పుట్టుక సమయంనుంచే శిక్షణ ప్రారంభమవుతుంది. ఇక వేరే పాఠశాలల విధానాలకి విసిగిపోయి మా బాలమందిరంలో శిక్షణ తీరుని నిజంగా అర్థం చేసుకున్నవారే తమ పిల్లలని ఇక్కడికి పంపితే స్వాగతం.

బాలమందిరంలో చేరినప్పటి నుంచి పిల్లలపట్ల శ్రద్ధవహిస్తాం. ముందుగా వారి చెడు అలవాట్లు, పద్ధతులు మార్చే ప్రయత్నం చేస్తాం. ఈపిల్లలు తొందరగానే తామెంత మురికిగా ఉన్నారో గ్రహించి మిగతా పిల్లలలాగా శుభ్రంగా ఉండాలని ప్రయత్నిస్తారు. నెమ్మదిగా మాట్లాడడం, సరిగా నడవడం, కూర్చోవడం, నీళ్ళు తాగడం, బట్టలు తొడుక్కుని విప్పడం, బూట్లు వేసుకోవడం, నీళ్ళు తాగడం, అన్నం వడ్డించుకోవడం, చీపురుతో ఊడవడం వంటి పనులన్నీ పిల్లలు స్వయంగా నేర్చుకుంటారు. అలాగే మిగతా పిల్లలతో కలిసిమెలిసి ఉండటం, కలిసి పనులుచేయటం, తమవల్ల ఇతరులకి కష్టం కలగకుండా తమ పనులు చేసుకోవడం కూడా అలవాటువుతుంది. ఆరవడం, అల్లరి చేయడం, కొట్లాడడం వంటి లక్షణాలు తగ్గిపోయి శాంత స్వభావం అలవడుతుంది. ఇంతవరకు పనులకోసం ఇంకొకరిపై ఆధారపడినవారు

ఇప్పుడు స్వయంగా చేసుకోగలగడంతో సంతోషంగా ఉంటారు. ఒక మూల కూర్చుని ఎవరితో కలవకుండా ఉన్నవారు ఇప్పుడు ఎంతోమంది స్నేహితులతో ఆడుతూ పాడుతూ అనందంగా కనిపిస్తారు. అంతేకాదు, తమ ఇంటిలోని వాతావరణానికి, బాలమందిరానికి ఉన్న తేడా కూడా వారు బాగా గ్రహించగలుగుతారు.

బాలమందిరంలోని స్వేచ్ఛాపూరిత వాతావరణంలోను, ఇక్కడి విశాల మైన మైదానాల్లోను పిల్లలు మానసికంగా, శారీరకంగానేకాక నైతికంగా కూడా దృఢత్వాన్ని, చురుకుదనాన్ని పెంచుకుంటారు. ఎండా, గాలి, వాన-దేన్నీ లెక్కచెయ్యకుండా గంటల తరబడి నిర్భయంగా తిరుగుతారు. చెక్కలతోను, ఇనుప కడ్డీలతోను నిర్మించిన పంజరాన్ని సునాయాసంగా ఎక్కి దిగగలరు, పట్టాలు కొట్టగలరు. ఎంత దూరమయినా పరుగెత్తగలరు. పట్టణాల్లోని రణగొణ ధ్వనులు, దుమ్ము దూళి, వేగం - వీటన్నిటికీ దూరంగా స్వచ్ఛమయిన స్నేహపూర్వక వాతావరణంలో పిల్లలు పెరుగుతారు. వీటితోపాటు పిల్లల్లోని సృజనాత్మక శక్తిని, అవగాహనాశక్తిని పెంపొందించటమే మాంటిసోరీ శిక్షణాపద్ధతిలోని ప్రత్యేకత. ఇంతవరకు ఈ విషయాలను ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. ఈ రకమైన శిక్షణ ఈపిల్లలు పెద్దయినాక పరిపూర్ణమైన వ్యక్తిత్వాన్ని కలిగి ఉండేందుకు సహాయ పడుతుంది. బాలమందిరంలో పిల్లలు ఆడుతూ పాడుతూ శిక్షణ పొందుతున్నట్లు తెలియకుండానే ఇవన్నీ నేర్చుకుంటారు.

ఇక్కడికి వచ్చినప్పుడు పెద్ద, చిన్న, పొట్టి, పొడుగు, లావు, సన్నం — ఇలాంటివేవీ పిల్లలకు తెలియవు. రంగుల్లో రకాల గురించి ఆకృతుల గురించి తెలుసుకుంటారు. సంగీతంలోని మాధుర్యం, సృష్టిలోని అందాలు అన్నీ మెల్లమెల్లగా తెలుస్తాయి. ఈ రకమైన శిక్షణ పూర్తయినాక పిల్లలకు పాఠాలు చెప్పడం మొదలవుతుంది. మా ఉద్దేశంలో ఇలాంటి పునాది పిల్లలకు అవసరం. అక్షరాలు, లెక్కలు, ఎక్కులు ఇవన్నీ శిక్షణ తరువాతే. కానీ తల్లిదండ్రులు మాత్రం ఈ పాఠశాలలో చేర్చి ఇంతకాలమయినా కనీసం ఎక్కులుకూడా నేర్పలేదు అనుకుంటారు. అవన్నీ పిల్లలు త్వరత్వరగా నేర్చుకోకపోవచ్చు; కానీ బాలమందిరం నుంచి వారిని వదిలి నప్పుడు ఇళ్ళకు వెళ్ళడం వారికి ఇష్టం ఉండదు. సెలవులిస్తే వారికి కోపం వస్తుంది. ఎందుకంటే వారికి ఇక్కడ పూర్తి స్వేచ్ఛ లభిస్తుంది. దండనలు, భయాలు ఉండవు. ఈ వాతావరణంలో వారికి నచ్చినది, వారి అవగాహనాశక్తి మేరకు నేర్చుకుంటారు. ఒక్కో బాలుడుగానీ, బాలికగానీ చాలా త్వరగా అన్నీ నేర్చుకున్న సందర్భాలున్నాయి. అలాగే చాలా నెమ్మదిగా అందరికంటే ఆలస్యంగా నేర్చుకున్న లేదా

వెనుకబడిపోయిన పిల్లలుకూడా ఉన్నారు. ఒకేలాంటి వాతావరణంలో ఉన్నా పిల్లల ప్రవృత్తిలో చాలా తేడాలుంటాయి. వీరందరినీ ఒకేవిధంగా మూసలోపోసినట్లు తయారుచేయడం మాకు ఇష్టంలేదు. ఒక తోటలోని మొక్కలన్నింటినీ ఒకే ఆకారంలో కత్తిరించాలని మాకు లేదు. విత్తనం రూపంలో వారిలో ఉన్నది చక్కగా పుష్పించాలన్నదే మా ప్రయత్నం. ఈ మొక్కలని సంరక్షించి నీరూ, ఎరువు అందించటం, సరయిన దారికి మళ్ళించటం మాపని. పిల్లలు తమ ప్రవృత్తిని ప్రకటించినప్పుడు మేం సంతోషిస్తాం. కానీ తల్లిదండ్రుల బావాలు వేరే విధంగా ఉంటాయి. ముఖ్యంగా కాస్త తెలివితేటలు, చురుకుదనం ఎక్కువ ఉన్న పిల్లల తల్లిదండ్రులు ఫలానా బహుమతి కోసమో, పతకం కోసమో, స్కాలర్‌షిప్ కోసమో ఇంకా ఎక్కువ చదవమని బలవంతం చేస్తారు. వేరే బడికి మారుస్తారు. అక్కడి వాతావరణం వేరేగా ఉంటుంది.

ఒక విషయంలో అందరికంటే ముందున్న పిల్లలు మరికొన్ని విషయాల్లో వెనుకబడి ఉండవచ్చు. అయితే ఒక విషయం బాగా తెలుసుకున్న పిల్లలు కాస్త ఆలస్యంగానయినా మిగతా విషయాలు నేర్చుకుంటారు. ఉదాహరణగా మా బాలమందిరంలో కొందరు పిల్లల గురించి చెబుతాను. ఒక పాప ఇక్కడ ఉన్నప్పుడు చదివేదికాదు. రాయడం, ఆడటం, తిరగటం, గెంతడం, పాడటం—ఇవేవీ చేసేది కాదు. రకరకాల వస్తువులను తీసుకుని వాటి బొమ్మలు గీస్తుండేది. చదవటం, రాయటం ఆ అమ్మాయికి వచ్చు. కానీ వాటివల్ల బొమ్మలు గీసేందుకు సమయం ఉండదు. ఆపాప చదవటం లేదని ఆమె తల్లిదండ్రులు బాలమందిరానికి పంపటం మానేశారు. ఆరోజే ఆ పాపలోని సృజనాత్మక శక్తిని, కళాదృష్టిని వారు హత్య చేశారు. పుస్తకాలు చదివించి వారు ఆ పాపకి ఏ శక్తిని ఇవ్వగలిగారు? బొమ్మలు వేస్తూ ఆ పాప ప్రపంచాన్నే మరిచిపోయేది. ఎప్పుడయినా నాకు దారిలో ఎదురయితే సిగ్గుతో ముఖం కప్పకుంటుంది.

మరొక బాలుడి సంగతి : “వన్నెండేళ్ళు వచ్చినా సరే, మా అబ్బాయిని ఈ బాలమందిరం నుంచి తీసెయ్యను. చదివినా చదవకపోయినా కూడా!” అని ఆ బాలుడి తండ్రి అనేవారు. ఆ బాలుడి స్వభావం విచిత్రంగా ఉండేది. మంచివాడు. తిరగటం, ఆడటం ఇష్టం. స్నేహితులతోటే గడిపేవాడు. రామాయణంలో కథలు చెప్పేవాడు. మట్టితో బొమ్మరిల్లు చేసి, అలంకరించేవాడు. బాలమందిరంలో అతన్ని ఉంచాలని ప్రయత్నించాం. బయటికి వెళ్ళేందుకు సాకులు చెప్పేవాడు. తిరిగి తిరిగి

ఎప్పుడయినా ఒకసారి తోవలికి వచ్చేవాడు. అక్షరాలు నేర్చుకున్నాడు. బొమ్మలు గీసేవాడు. కథలు, జానపద సంగీతం అంటే హాజరయ్యేవాడు. చివరికి అతని తండ్రి అతన్ని తీసుకుని వెళ్ళిపోయాడు. చదువుమీద వ్యామోహం అలాంటిది. చాలా చురుకైన మరొక బాలిక ఉండేది. కొన్ని రోజుల్లోనే చదవటం, రాయటం నేర్చుకుంది. ఏడాదితోవలే బుద్ధుడి జాతక కథలు చదవటం మొదలు పెట్టింది. బొమ్మలు బాగా వేసేది. నాట్యం నేర్చుకుంది. అన్నివిధాలా చురుకైన ఆ అమ్మాయికి బాలమందిరంలో ఎలాంటి విలువ ఉండదని, బహుమతులు రావని అనుకున్న తల్లిదండ్రులు వేరే బడిలో చేర్చారు. ఆ పాపని అడిగితే “అక్కడ నాకు బహుమతులు వస్తాయట. అమ్మ చెప్పింది” అన్నది. బహుమతుల తోబం ఆ పాప భవిష్యత్తుని ఏ విధంగా తీర్చిదిద్దుతుంది?

అసలు ఈ తోబం చూపే పాఠశాలల సంగతేమిటి? మరొక అందమైన, సుకుమారమైన బాలిక సంగతి — రోజంతా అందమైన దేవకన్యలను, స్వర్గంలాంటి సుందరమైన సిగరాన్ని చిత్రిస్తుండేది. ఒక్కో చిత్రంలో ఒక్కో కల్పన. రంగుల కొత్త మేళవింపు. పాపలాగే ఆ చిత్రాలుకూడా సుందరంగా, సుకుమారంగా ఉండేవి. ఎప్పుడయినా చదివేది కాని అక్షరాలు కొన్నేవచ్చు. ఎంత నచ్చచెప్పినా వినకుండా ఆ పాప తల్లిదండ్రులు ఇక్కడినుంచి తీసుకువెళ్ళిపోయారు. “ఈ బొమ్మలు ఎందుకు వనికివస్తాయి?” అనేవారు. “పెళ్ళికి ముందు ఇంట్లో పనులు నేర్పాలికదా” అని తల్లి చెప్పింది. ఎంతటి దయసీయమైన స్థితి? నా ప్రియమైన పుత్రికను పోగొట్టుకున్నట్లనిపించింది. ఈ చదువులు, బడుల తీరుతెన్నులు, వివాహాల ఆచారవ్యవహారాలు, తల్లిదండ్రుల పురాతన భావాలు — వీటన్నిటినీ కాల్చి బూడిద చేసేయ్యాలి.

మరొక విషయం, ఆడపిల్లలనీ, మగపిల్లలనీ మేం వేరువేరుగా చూడం. మాకు ఇద్దరూ సమానమే. ఆకలేస్తే అన్నం తింటారు. ఏదైనా నేర్చుకోవాలనిపిస్తే నేర్చుకుంటారు. ఆడపిల్లలకే ఈ బాలమందిరం బాగుంటుందని, మగపిల్లలకి బాగుండదని తల్లిదండ్రులు భావించే అవసరం రాదు. ఆడపిల్లలు కొన్ని విషయాల్లోనే అర్హతలు సంపాదించాలని, మగపిల్లలు కొన్ని విషయాల్లోనే నైపుణ్యం సంపాదించాలన్న సూత్రాన్ని మేం ఒప్పుకోం. ఆడపిల్లలకు యుద్ధాల్లో వీరత్వాన్ని ప్రదర్శించాలని, మగపిల్లలకు వంటపనిలో ప్రావీణ్యత సంపాదించాలని ఉంటే మేం అడ్డుకోం. సంగీతం, చిత్రకళ మగపిల్లలకు పనికిరానివేమీ కావు. వాటిపట్ల శత్రుత్వమంటే వ్యాపార లక్షణాలు మనలో పెరుగుతున్నట్లన్నమాట. ఆడపిల్లలకు లెక్కలు నేర్చుకుంటే ఉప

యోగం కాదా? జీవితానికి సంబంధించిన అన్ని విషయాలూ పిల్లలకు ప్రేయమైనవే. ఈ విషయాలు నేర్చుకోవడంలో ఆడ, మగ తేడాలు ఉండకూడదు. బాలమందిరంలో ఏ విషయమయినా నేర్చుకు తీరాలన్న నియమం లేదు కానీ ఉంటే కనుక సంగీతానికి, చిత్రకళకి ఉన్న తస్థానం ఇస్తాం; లెక్కలు, చరిత్రకీ కాదు.

మనిషికి బావన ముఖ్యం. చిత్రకళ, సంగీతం బావనకు సంబంధించిన విషయాలు. ఈ కళలన్నీ ఆడపిల్లలకే పరిమితం చేయాలనే ఆలోచన తప్ప. కళల పట్ల ఆసక్తిలేని వ్యక్తి ఆకులులేని చెట్టు (మోడు) లాంటివాడు. ఇల్లు పరిసరాలు ఊడ్చి శుభ్రం చేయడం, వంటచేయడం వంటి పనులు ఆడవారే చేయాలన్న ఆలోచన ఉన్నవాడు నా ఉద్దేశంలో మగవాడే కాదు. అసలయిన మగవాడు కత్తిసి, చీపురు కట్టనీ ఒకేలా చూస్తాడు. అసలయిన స్త్రీ చీపురుకట్ట పక్కన పడేసి కత్తి చేతపట్టి రణరంగంలోకి దూకుతుంది. అలా చేయకుంటే చాంద్ బీబీ (లేదా యూస్సీ లక్ష్మి, రాణి రుద్రమ్మ - అను) వంటివారు ఉండేవారా?

మీ కర్తవ్యం

పిల్లలపట్ల మన కర్తవ్యం గురించి చెప్పాలంటే ఎన్నో గ్రంథాలురాయాలి. అవన్నీ వివరించే బదులు ఏవీ సూత్రాలు గుర్తుపెట్టుకోవాలో మీకు సూచిస్తాను. అవి ఎలా అమలుచేయాలో కూడా చెబుతాను. మీరు మీపిల్లలని ఏమాత్రం కొట్టకూడదు. శరీరానికి తగిలే దెబ్బలని వారు త్వరగా మరిచిపోవచ్చు. కానీ ఆ దెబ్బలవల్ల వారి మనసుల్లో కలిగే భయం చాలా భయంకరమైనది. ఆ భయం పిల్లలను పిరికివాళ్ళుగా, అబద్ధాలు చెప్పేవాళ్ళుగా మార్చివేస్తుంది. ఆ భయమే పెద్దయ్యాక వారి చెడునడతకు పునాది అవుతుంది. సమాజం, మతాలు, శాస్త్రాలు, ఆచారాలు జాతులు, అధికారం. వీటన్నిటివల్ల బాల్యంనుంచే మనలో భయాలు పాతుకుపోయి ఉంటాయి. ఇతరులంటే ఉన్న భయం కారణంగా అబద్ధాలు చెబుతాం. ఈరోజు మనం పిల్లలని భయపెట్టా మనుకోండి. రేపు ఉపాధ్యాయులు భయపెడతారు. ఆ తరువాత పోలీసులు భయపెడతారు. ఇలాంటి భయాలనుంచి మీరు పిల్లలను దూరంగా ఉంచాలి. కొట్టి తిట్టి దండించి మీపిల్లలను పిరికివారుగా, అబద్ధాలకోర్లుగా మార్చకండి. తియ్యని మాటలు చెప్పి మోసగించి, లేదా లోభం చూపి పిల్లలను పనికిరానివారుగా తయారుచేయకండి లంచంగా డబ్బులిచ్చి పిల్లలను పాఠశాలకు పంపకండి. రేపు డబ్బుచ్చి తప్పుడు

తీర్పు వాయిండుకోగల స్థితికి వారు ఎదుగుతారు. తన అధికారం చెలాయించుకోవాలనో, భూమిని కబ్జా చేసుకోవాలనో ప్రయత్నించి చివరికి ఖాసీలుకూడా చేయగలరు. పిల్లలకి ఇష్టమైన చిరుతిళ్ళు ఇచ్చి వారిచేత పనులు చేయించకండి. రేపు వారు లంచాలు ఇచ్చి పుచ్చుకోవడంతో మనులైపోతారు. భయాన్ని, లోభాన్ని జయించగలిగేదే అసలయిన విద్య :

ఇద్దరు పిల్లలమధ్య పోటీపెట్టి పనులు చేయించకండి, 'మీలో ఎవరు త్వరగా ఆ పని పూర్తిచేస్తారో మూద్దాం' అని పిల్లలతో అన్నారనుకోండి, పనయితే పూర్తవుతుంది. కానీ పిల్లలకి అదే అలవాటవుతుంది. ముందుండాలన్న ఆత్రంలో మిగతావారిని ఏదోవిధంగా దెబ్బ తీయాలన్న నైజం పిల్లలలో పెరుగుతుంది. ఈ పోటీ అన్నది ఒక మత్తు పదార్థంలాంటిది సుమా! పోటీలో వెనుకపడితే నిరాశ, నిస్సహ కలుగుతాయి. గెలిస్తే గర్వం, పొగరు పెరుగుతాయి.

పిల్లలకి ధర్మాలు, శాస్త్రాలు బోధించి, ఆచారాలు, సంప్రదాయాలను నేర్పించాలని ఆలోచించకండి. తల్లిదండ్రులు దేవుడితో సమానమని బోధించి, తలవంచి వినయం ప్రకటించాలని అనుకోకండి. ఈ ధర్మాలు మనుషుల జీవితాల్లో ఉన్నవే కానీ పుస్తకాల్లోను ఉపదేశాల్లోను, కర్మకాండల్లోను లేవు. మీరు ధర్మాలు, ఆచారాలను పాటించి నైతికంగా ఉన్నతమైన ప్రమాణాలు కలవారైతే మీపిల్లలు మిమ్మల్ని పూజించి, మీ అడుగుజాడల్లో నడుస్తారు. మీరు ఆచరించేది ఒకటి, చెప్పేది మరొకటి అయితే వారికి అదే ద్వంద్వ విధానం అలవడుతుంది. అందుకే ముందుగా మీ ప్రవర్తన సరిగా ఉండాలి.

పిల్లలని అర్థం చేసుకోవాలని మనం ప్రయత్నించం. అందుకే వారు మనని ఇబ్బంది పెడతారు, మనం వారిని ఇబ్బంది పెడతాం. వారిని మాటిమాటికీ అవమానిస్తాం, దుఃఖపెడతాం. పిల్లలకి ఆలోచన ఉంది, భావాలున్నాయి, తమదైన జీవితం ఉంది. కానీ అదేమీ పట్టించుకోకుండా చిన్నచిన్న విషయాలకే మందలించి, కసిరికొడతాం. బలహీనతలు ఎత్తిచూపి సిగ్గుపడేలా చేస్తాం. వారు తమ భావాలని చెప్పుకోలేరు కనుక ఏడుస్తారు. కాళ్ళూ చేతులూ కొట్టుకుంటూ గొడవపెడతారు. అల్లరి చేస్తున్నారని తిడతాం, కొడతాం, పిల్లల మనసు విరిగిపోయేలాచేస్తాం. ఒక్కోసారి మనకి అర్థంకాని విధంగా పిల్లలు ఏవో కావాలంటారు. తెలియక కోపం తెచ్చుకుంటాం. రకరకాల చేష్టలతో తమ మనసులోని మాట చెప్పాలని ప్రయత్నిస్తే

మనం వారిని పట్టించుకోం, లేదా నవ్వుతూ కొట్టిపారేస్తాం. దాంతో వారు మొండిపట్టు పడతారు. దెబ్బలు తిని ఏడ్చి ఏడ్చి పడుకుంటారు. వారు అడిగింది చిన్న గాజు ముక్క లేదా పావలాకాసు కావచ్చు. తరువాత తెలిస్తే ఇంతచిన్న విషయానికి దెబ్బలు తిన్నారే అని మనం బాధ పడతాం. అందుకే వారి భావాలు తెలుసు కునేందుకు మనం ప్రయత్నించాలి. వారి దృష్టికోణం నుంచి మనంకూడా చూడ గలిగితే ఇద్దరిమధ్యా సఖ్యత పెరుగుతుంది. పిల్లలని మొండి ఘటాలుగా తయారు చేసేది మనమేనని మరువకండి. మనం చెప్పిన మాట వినలేదని వాళ్ళని అల్లరి వాళ్ళంటాం. ఇంట్లో వస్తువులను ధ్వంసం చేసి, లేదా బయట తిరగటానికి వెళ్ళి ఇతరులను వేధించే పిల్లలని అల్లరివాళ్ళని అంటాం. తమ ఇష్టం వచ్చినట్టే చేయాలనే పిల్లలని మొండి వాళ్ళంటాం. ఇవి దోషాలు కావు. ఆ పనులుకు ఉండే సహజ లక్షణాలు. అధికారం చూపితే పిల్లలకు నచ్చదు. ఎవరికి గౌరవం ఇవ్వాలో ఎవరిని అభిమానించాలో వారికి తెలుసు. ధ్వంసం చేయడం అల్లరి కాదు; క్రియ ద్వారా తమ ప్రవృత్తిని చూపుతున్నారు. అటూఇటూ తిరిగే పిల్లలకి అది కనరత్తులాంటిది కావచ్చు, లేదా తమ ఇల్లు నచ్చకపోవచ్చు.

అంతేకాదు, వారు చెప్పిన పనులు మనం చెయ్యాలా వద్దా అన్నది కొందరికి సమస్య. వారు చేసుకోవాల్సిన పనులకు బదులుగా వారి పనులు చేసిపెట్టకండి. వీలున్నంతవరకు ఏ పనికి మనమీద ఆధారపడకుండా చూడాలి. పూర్తి స్వాతంత్ర్యం అంటే వారు మనమీద పడి కొడుతుంటే ఊరుకోవడం కాదు. తిట్టడం, కరవడం వంటి 'లక్షణాలని పట్టించుకోకుండా వదిలేయడం కాదు. మాంటిసోరీ పద్ధతిలో చదివే పిల్లలకు ఈ లక్షణాలు ఉండవు. పిల్లలు అడిగేవాటికి అవుననండి. కాదనడం వల్ల వారు బాధపడతారు. ముందు కాదని, తరువాత అవుననడంవల్ల కూడా నష్టం ఉంది. ఏడ్చి గోలచేసి అవుననిపించవచ్చని వారికి అర్థమవుతుంది.

మరొక్క విషయం : ఇంటికి వచ్చిన వారిముందు తమ విద్యలను ప్రదర్శించమని పిల్లలని మనం బలవంతం చేస్తాం. ఇది చెడ్డ ఆలవాటు. పిల్లలకి ఆదంబరం అలవాటవుతుంది. ఎవరయినా మెచ్చుకుంటేనే పనులు చేసే స్వభావం వస్తుంది. అది బానిసత్వ లక్షణం. వారంతట వారు ఇష్టంతో పాటపాడినా, ఆటలాడినా, పద్యాలు చెప్పినా ఆనందించండి. ఇంకొకరికి ఇష్టమనో, వారికి ఆనందం కలిగించాలనో వారి చేత బలవంతంగా ఆ పనులు చేయించకండి. ఇంటిలో ఏదయినా శుభకార్యమనో, మరేకారణంచేతనో పాఠశాల మానిపించకండి. వారికి అవి ఇవి నేర్పించాలని, పాఠా

లింకా బాగా రావాలని, మీరు వారికి చదువు చెప్పాలని ప్రయత్నించకండి. మేం చెప్పేది ఒకటి, మీరు చెప్పేది వేరొకటి అవుతుంది. చదువు నేర్పించే అవకాశం మాకు వదిలేయండి. ట్యాషన్లు పెట్టించాలన్న ఆలోచనే రానివ్వకండి. మా బాల మందిరం చూసేందుకు మీరు తరుచు వస్తుండాలి. మీపిల్లల గురించి మాతో మాట్లాడు తుండాలి. అప్పుడే వారి గురించి మీకూ; మీగురించి, పిల్లల గురించి మాకూ తెలు సుంది. పిల్లలని తీర్చిదిద్దడంలో ఇది తప్పకుండా దోహదపడుతుంది.

ఇంట్లో పిల్లల స్థానం

వండుతున్న పదార్థాలు పిల్లలకి నచ్చుతాయా, లేదా; అవి సులభంగా జీర్ణ మయ్యేవేనా కాదా అని ఆలోచించే తల్లులు ఎందరు ఉన్నారు? రుచులగురించి వాళ్ళకి ఏం తెలుసులే అంటారు పెద్దవాళ్ళు. అలవాటు చేసుకోవాలని బలవంతంగా వాళ్ళచేత వాళ్ళకి ఇష్టంలేని పదార్థాలు తినిపిస్తారు. తమకి రుచించేవే వాళ్ళకి అలవాటు చెయ్యా లని చూస్తారు. అంతేనా, తమ అలవాట్లు, ఇష్టాయిష్టాలు, అభిప్రాయాలు పిల్లలు కూడా అలవర్చుకోవాలంటారు. తమ ఆదర్శాలనే వాళ్ళమీద రుద్దుతారు. ఆ పిల్లలే తమ కంటే ఉన్నతమైన ఆలోచనలూ, ఆదర్శాలూ కలవాళ్ళుగా తయారుకావచ్చని ఎందు కనుకోరు? మన పూర్వీకులకంటే మనం ఏ విషయాల్లో ముందున్నామో మనకి తెలుసా?

పిల్లలకి సంబంధించిన విషయాలంటే మన మనస్సుల్లో ఏమాత్రం చోటుంది? అసలు మనం మన స్వార్థపూరిత దృష్టిని వదులుకోగలమా? కొత్త యుగంలో కొత్త భావనలు, కల్పనలు చేసుకోగల అవకాశాన్ని మన పిల్లలకి ఇస్తున్నామా? లేదు:

చెప్పలు వేసుకోవటం, టోపీ పెట్టుకోవటం ఇష్టంలేని పిల్లలు ఉన్నారు. అంతమాత్రానికే ఆ తండ్రికి పరువు నష్టమా? పిల్లకి పరికిణీయే కుట్టించాలి, లోలకులే

చేయించాలని వాళ్ళమ్మ అనుకుంటుంది. ఆ పిల్లకీ ఇష్టాయిష్టాలుంటాయిగా : మన చిన్నతనంలో మన ఇష్టాయిష్టాలు పట్టించుకున్న దెవరు? అప్పుడు మనం బానిసల్లా ఉన్నాం కనుక మన పిల్లలుకూడా మనకి బానిసల్లా ఉండి శిక్ష అనుభవించాల్సిందేనా? తల్లిదండ్రుల పరువు ప్రతిష్ఠలకి పిల్లలే ప్రతీకలా? చూడబోతే అలాగే ఉంది. పిల్లలకి తమ పరువు అనేది ఉంటుందా? పెళ్ళికి వెళ్ళారనుకోండి; ఆ సందర్భానికి తగ్గట్టు పిల్లలు దుస్తులు వేసుకోకపోతే పెద్దల పరువేగా పోయేది! అందుకే ఎప్పుడెలాంటి బట్టలు వేసుకోవాలో పెద్దవాళ్ళే నిర్ణయించాలి! తల్లిదండ్రుల అహాన్ని సంతృప్తిపరిచే సాధనాలు పిల్లలు. వారికి ఆలోచనలూ, కోరికలూ ఏమిటి? రంగులు, రుచులు వాళ్ళకేం తెలుసు?

అమ్మ సంతోషంగా ఉంటే పిల్లలకి మంచి బట్టలువేసి తయారుచేస్తుంది. ఆవిడ దుఃఖంలో ఉంటే పిల్లలు సంబరంగా ఎలా కనిపిస్తారు? పెద్దవాళ్ళకి పిల్లలూ పెద్దపెద్ద ఆటబొమ్మలు! తమ ఇష్టానుసారం అలంకరించుకుని ఆడించుకుని చూసి సంతోషపడటానికి ఉపయోగపడే సాధనాలు. అయితే ఇవన్నీ కొందరు పిల్లలకే ప్రాప్తం. అదీ వాళ్ళ తల్లిదండ్రులు మంచివాళ్ళు అయితేనే!

బట్టలు వేసుకోకుండా, చెప్పలు, బూట్లులాంటి అడ్డంకులేవీ లేకుండా స్వేచ్ఛగా హాయిగా గెంతటం చిన్నపిల్లలకి ఎంతో ఇష్టం. ఎండలు మండుతున్నా, చెమటలు కారిపోతున్నా పిల్లలకి బట్టలు వేయాల్సిందేనా? ఇరుకుగా ఉన్న బట్టల్లో గెంతటానికి, పరుగులెత్తటానికి వీలులేక అసౌకర్యంగా ఉన్నా, పాపం ఆ పిల్లలకి విముక్తిలేదు. బట్టలు లేకుండా ఉంటే అసహ్యం కాదూ? వాళ్ళ అందమైన శరీరాలను బట్టలతో కప్పితేనే మనకి ఆనందం. ఈ ఆనందానికి కళాత్మకదృష్టి బలయిపోతున్న దని గ్రహించలేం. చిన్నప్పటినుంచి బట్టలు వేసుకోవడం నేర్చుకోకపోతే పెద్దయ్యాక కూడా అలాగే ఉంటే ఎలా?

సూర్యకిరణాలు, చల్లటిగాలి—ఈ రెండూ పిల్లలకి నేస్తాలే. హాయిగా మట్టిలోనూ నీళ్ళలోనూ ఆడుకోవటమంటే ఇష్టపడని పిల్లలెవరు? సరే! అలా. ఎండకి, గాలికి తిరిగి ఆడితే జ్వరాలు రావూ? మట్టిలో ఆడితే బట్టలు పాడయిపోవూ? నీళ్ళలో ఆడితే జలుబు చేస్తుంది—ఇవండీ మన ఆలోచనలు! పరుపుమీద ఎక్కి ఆడుకుంటే అది పాడవుతుంది, మంచి బట్టలు వేసుకుని ఆటలకి వెడితే ఎలా; అవి పాడవుతాయి. ఇదండీ న్యాయం! మనకయితే ఒక నియమం, పిల్లలకయితే మరొకటినా?

ఆడుకోవటం ఇష్టమా, నీ బట్టలు పాడవ్వకుండా కాపాడుకోవటం ఇష్టమా అని పిల్లల్ని ఎప్పుడయినా అడిగి చూడండి—ముఖంమీద కొట్టినట్టు జవాబు వస్తుంది.

ప్రకృతితో సహవాసం పిల్లల జీవితాలపైన మంచి ప్రభావాన్ని చూపుతుంది. భూమి స్పర్శ పిల్లలకి ఎంతటి ఆనందాన్నిస్తుందో ఎవరికయినా తెలుసా? పిల్లలవెనుక పరిగెత్తి చూశారా ఎప్పుడయినా? గంధంపూతలకన్నా మట్టి, దూళి అంటేనే వారికి మక్కువ; మన ముద్దులకన్నా చల్లగాలే వారికి ఇష్టం; మన కౌగిళ్ళకన్నా సూర్యుడి వెచ్చని కిరణాలే వారికి ప్రీతికరం. మన దృష్టికి ఏదీ కనిపించనిచోట వారికి ఏదో అద్భుతమైనది కనిపిస్తుంది. కప్పల్ని చూసి గెంతుతారు; తూనీగలతో ఎగురుదామని ప్రయత్నిస్తారు; గుర్రంలా సకిలించబోతారు; తువ్వాయిలతో పరుగులు తీస్తారు. చిన్న గడ్డిపరక పిల్లలకి దాచుకోవాల్సిన అందమైన వస్తువు. పిల్లల జేబులు వెతికి చూడండి గడ్డిపరకలు, ఆకులు, పువ్వులు దొరుకుతాయి. ప్రకృతి ఒడిలో పరవశించి దానితో స్నేహం చెయ్యనిదే పిల్లలకు దాని రహస్యాలెలా బోధపడతాయి? వెండి వెన్నెల, చిన్నచిన్న నదులూ వాగులూ, పొలాల్లో మట్టి, రోడ్డువక్క కంకరగుట్టలూ, ఆకాశంలో రంగులూ—అన్నీ ప్రకృతి వారికి ఇచ్చిన బహుమతులే! వాటిని అనుభవించవద్దని పిల్లల్ని మనం ఎందుకు అడ్డుకోవాలి? హాయిగా విశాలమైన భూమి ఆకాశాల మధ్య వారిని స్వేచ్ఛగా తిరగనిస్తే వాళ్ళు ఇక ఇంటి లోపలికి అడుగుపెట్టరు. నేలమీద పడుకుని ఆకాశంవంక చూస్తూ ప్రకృతిని ఆస్వాదిస్తుంటారు.

ఇక పువ్వుల సంగతో? పిల్లలకి అంత ఆపులయిన మిత్రులు మరెవ్వరూ లేరు. పువ్వుల్ని చూస్తేచాలు కేరింతలు కొడతారు. ముగ్ధులైపోయి వాటితో ఆడుకుంటారు. చందమామని చూసి వాళ్ళు సంతోషించనిదెప్పుడు? రాత్రే ఎందుకు కనిపించాలి, పగలంతా చందమామ ఎక్కడ ఉంటుంది అని వాళ్ళు ఆలోచిస్తారు. చందమామ నుంచే వాళ్ళు దోబూచులాట నేర్చుకుంటారేమో : ఏడుస్తున్న పిల్లలకి చందమామని చూపించేగా ఊరుకోబెడతారు. వెన్నెల్లో చంద్రుడిని చూపిస్తూ బువ్వ తినిపిస్తారు. ఆశ్చర్యంగా ఆ చంద్రుడిని చూసే కళ్ళల్లో వెన్నెల వెలుగులు చూసి ఆనందించే ఓపికా, తీరికా మనకి ఉన్నాయా? అది చంద్రగ్రహం, అందులో కుందేలు లేదు అని శాస్త్రీయంగా వివరిస్తే పిల్లలకి నచ్చుతుందా? కుందేలు చందమామలో ఉన్నదన్న విషయమే పిల్లలకి బాగా నచ్చుతుంది. అది అమాయకత్వం కాదు, ప్రకృతిపట్ల వారికున్న ప్రేమ. అందుకే వారికి జానపద కథలు నచ్చుతాయి. అద్భుతాలే వారికి ఇష్టం. అయితే ప్రకృతిని ఆస్వాదించనివ్వకుండా పిల్లలని దానికి

దూరంచేస్తే పెద్దయ్యాక వారిలో ఎవరయినా అసలయిన కవిత్యం రాయగలరా ? చిత్రకారులవ్వగలరా? పరవశించి పాడగలరా ? ఇప్పుడు చెప్పండి ఇంట్లో పిల్లల స్థానం ఏమిటి ?

అదైకి ఇల్లు తీసుకుంటున్నప్పుడు పిల్లలకి సౌకర్యంగా ఉందా అని ఆలోచించారా ? ఊహు! వంటగది సరిగా ఉందా, నీళ్ళు సరిగా వస్తాయా రావా, పడక గదికి గాలి వెలుతురు ఉన్నాయా—ఇలాంటివే తప్ప, పిల్లలకి అడుకునే స్థలం ఉందా ఇటువంటి విషయాలను పట్టించుకోరు. అసలు వాళ్ళ విషయమే గుర్తురాదు. అయినా వాళ్ళకి వేరే చోటేమిటి ? వాళ్ళ గురించి అంతగా ఆలోచించి, పట్టించుకోవాలా ? ఇల్లంతా వాళ్ళదేగా, అడుకుని తిరిగితే ఎవరయినా ఆపుతారా? వంటగది తోకి వెడితే అమ్మకి అడ్డు, ముందుగదిలోకి వెడితే నాన్నకి ఆటంకం. అన్నో అక్కో ఉంటే వరండాలోకి రానివ్వరు. మరి ఇక పిల్లలు ఎక్కడ ఆడాలి; ఎక్కడ అల్లరిచేయాలి? ఏదో కొంత చోటు దొరికినా అక్కడే బొమ్మలు పెట్టుకుని అడుకోవాలి. ఇంట్లో వస్తువులేవీ ముట్టుకోకూడదు. పాపం, తన స్నేహితులు వస్తే కూర్చోబెట్టడానికి జాగా లేదు. తనకి నచ్చిన వస్తువులు దాచుకునే వీలులేదు.

ఇంట్లో వారికి నచ్చిన వస్తువులేవీ వారికి అందుబాటులో ఉండవు. బట్టలయినా, మరేవయినా మనం తీసి ఇవ్వాలి. తాముకూడా పనులు చేయాలని పిల్లలకు అనిపించినా పెద్దలు చేయనివ్వరు. ఇలా ప్రతి విషయంలో పిల్లలకు అడ్డుపడి వారి స్వేచ్ఛకు ఆటంకం కలిగించి, పెద్దయ్యాక మనలాంటి బానిసలుగానే తయారయ్యేలా చేస్తున్నాం. మనతోపాటు వాళ్ళనీ పనులు చెయ్యనిచ్చి, వారితోపాటు మనమూ అడుకోగలిగితే ? వారిమీద విశ్వాసం ఉంచి వారికి ఇంట్లోసరయిన స్థానం ఇవ్వగలిగితే ఈ ధరిత్రి స్వర్గంగా మారుతుంది. ఒక్క నిమిషం ఆలోచించండి—మీపనులకు ఎవరయినా అడ్డంపడితే ఊరుకుంటారా ? అలాగే మీపిల్లలూ అని అనుకోలేరా ?

పిల్లల సుఖం, సంతోషం, అల్లరి; అన్నిటినీ మించి వారి స్వేచ్ఛతోనే మనకు స్వర్గం సాధ్యపడుతుంది :

చిత్రకళ

రకరకాల బొమ్మలున్న కార్డులు, బొమ్మలు గీయడం నేర్పించే పుస్తకాలు, పెన్సిళ్ళు, రంగులు, బ్రష్లు వంటివి ఇవ్వండి. మీకు వాటి గురించి తెలిస్తే సూచన లిస్తుండండి. రంగురంగుల చాక్ పీసులతో నేలమీద కూడా గీయించవచ్చు.

మట్టి బొమ్మలు

పిల్లలకి ఇష్టమయిన పనులలో మట్టితో బొమ్మలు చెయ్యడం ఒకటి. వర్షా కాలంలో తడిమట్టి వారికి సులభంగా దొరకవచ్చు. మిగతా కాలాల్లో పొలాల్లోను, ఇంటి ఆవరణలోను దొరికేమట్టి ఉపయోగిస్తారు. లేదా కొంచెం ఖర్చుచేసి మట్టి తెప్పించవచ్చు. 'క్లే', 'ప్లాస్టిసిన్' దుకాణాల్లో దొరుకుతాయి. ఒక ప్లాస్టిక్ పాత్ర, బొమ్మ చేసేందుకు చెక్కపీట, బక్లెట్ లో నీరు, చిన్న గుడ్డముక్క ఇవ్వండి. మట్టి ఎలా ఉపయోగించాలో సూచనలివ్వండి. ఇక వారి ఊహాశక్తి ఆకృతి దాల్చి మీ ముందు నిలుస్తుంది. చిన్నచిన్న మూసల్లో ఈ మట్టి నింపి బొమ్మలు చేయడం కూడా నేర్పవచ్చు. చిన్నచిన్న ఇటుకలు చేయడం కూడా నేర్పించి వాటిని మీరే కాల్చి ఇవ్వండి. ఇలా వారు తయారు చేసిన బొమ్మలను ఒకచోట సర్దిపెట్టండి. ఈ మట్టి పని సృజనాత్మకమైనది. దీనిద్వారా పిల్లల భావాలను, వారి అభిరుచులను తెలుసుకోవచ్చు. ఈ పని వారి చేతులకు పుష్టినిస్తుంది.

మొక్కల పెంపకం

ఆవరణలోని కొంత స్థలంలోనో, కుండీలలోనో పిల్లలని మొక్కలు పెంచ నివ్వండి. విత్తనాలు వేయించి మొక్కలు పెరిగేదాకా వారికే చెప్పి పనులు చేయించండి. పెద్దమొక్కలకి నీరుపోయడం, ఆకులు కత్తిరించడం కూడా చేయించ వచ్చు. అయితే ఇలా చేయవద్దు, అలాచేయవద్దని వారించకండి. విత్తనాలు, మొక్కలు పాడయినాసరే. వారువేసిన విత్తనాలు మొలకెత్తినప్పుడు, మొగ్గలు వచ్చినప్పుడు వారి సంతోషం చూసి తీరవలసిందే. గోతులు తవ్వి పాదులు చేసి నీళ్ళుపోసి ఎంతో ఏకాగ్రతతో తోటపని చేసి ఆనందిస్తారు. పెద్దవారు ఎంతగా లీనమై పనిచేసి అలసి పోతారో పిల్లలు కూడా అదేవిధంగా చేస్తారు. వివిధ పరికరాల ఉపయోగం, పనులు

చేసే క చేతులు కాళ్ళు శుభ్రం చేసుకోవడంవంటి ముఖ్యమైన విషయాలను మాత్రం పొరికి వివరించాలి.

పెంపుడు జంతువులు

కుక్కపిల్లలు, పిల్లి పిల్లలతో ఇట్టే స్నేహం చేసేస్తారు చిన్నపిల్లలు. వాటితో ఆడతారు. పళ్ళెంలో పాలుపోసి తాగిస్తారు. తమతోపాటు తినిపించి, నిద్రపోయే టప్పుడు తమ పక్కనే పడుకోబెట్టుకుంటారు. వాటికి దెబ్బ తగిలితే తమకే తగిలి నట్లు బాధపడతారు. అందుకే ఇంటిలో పిటిని పెంచడం మంచిది. పక్షులను కూడా పెంచవచ్చు. గాజు తొట్టెల్లో చేపలు పెంచవచ్చు. దీంతో పిల్లలకు చేతినిండా పని ఉంటుంది. గ్రామాల్లో ఆవు దూడలు, మేకపిల్లలు కూడా పిల్లలకి స్నేహితులే.

నాటకాలు

మనలో చాలామంది చిన్నతనంలో నాటకాలు వేసి ఉంటారు. తాము చూసినవే నాటకాలుగా వేయడం పిల్లలకి అలవాటు కానీ పెద్దవాళ్ళు సాధారణంగా పిల్లలని నాటకాలు వేయనివ్వరు. అయితే ఇదికూడా ఒక కళే. పిల్లలని ప్రోత్సహించి, వీలుంటే మీరు కూడా పాల్గొని నాటకాలు చెడుగా ఉండకుండా చూడండి. మంచి కథావస్తువు దొరికేలా చూడండి. వరండాలోనో, డాబామీదనో వాళ్ళని నాటకం వెయ్యమనండి. వెన్నెల రాత్రిళ్ళయితే మరీ మంచిది. అమ్మచీర తెరగానో, రాజుగారి దోవతిగానో, శాబువగానో ఉపయోగపడుతుంది. గొడుగును గదగానో, చేతికర్ర గానో, కత్తిగానో వాడవచ్చు. ఇంట్లో వస్తువులనే ఈ నాటకంలో పాత్రధారులకి ఇచ్చి ఏ విధంగా ఉపయోగించవచ్చో సూచనలు ఇవ్వవచ్చు. అయితే ఈ నాటకంలో డైలాగులు బట్టి పట్టి అవసరం మాత్రం రానివ్వకండి. పిల్లలందరూ మాట్లాడుకుని ఒక అంశం ఎన్నుకుని దానికి అవసరమయిన పాత్రలు కల్పించి, ఆ పాత్రలను ఎవరెవరు నటిస్తారో నిర్ణయించుకున్నాక నాటకం నేరుగా ప్రారంభించవచ్చు. బట్టి పట్టి రిహార్సల్స్ చేసి అవస్థ పడనక్కరలేదు. అప్పటికప్పుడు సందర్భాన్ని బట్టి తమకు తోచిన విధంగా ఆ పాత్రలు మాట్లాడతాయి. పిల్లలు తామే స్వయంగా ఆలోచించి మాట్లాడటంవల్ల అర్థంకాని పదాలు, పెద్దపెద్ద వాక్యాలు నిండిన డైలాగులు వల్ల వేసే అవసరం ఉండదు. ఆ డైలాగులు చెప్పలేమోనన్న భయం కూడా

ఉండదు. వారి ఆలోచనాశక్తి, సమయస్ఫూర్తి ఇలాంటి నాటకాలద్వారా మెరుగు పడడమే కాక నలుగురిముందు మాట్లాడేందుకు జంకటం, బెదరటం వంటివి కూడా ఉండవు. స్వేచ్ఛగా ఎలాంటి అడ్డులేకుండా నిర్భయంగా తాము చెప్పదలచింది చెప్పటంవల్ల పిల్లల్లో ఆత్మ విశ్వాసం పెరుగుతుంది. ఇలాంటి నాటకాలు వేయటం వాళ్ళకి ఎంతో సంతోషంగా కూడా ఉంటుంది.

మరికొన్ని

గుండుసూదులు గుచ్చిన పిన్ కుషన్ కూడా పిల్లలకి పని కల్పిస్తుంది. వాటిని తీసి మళ్ళీ గుచ్చడం వారికి చాలా ఇష్టం. కాగితాలమీద గుండు సూదితో గుచ్చి డిజైన్లు చేయడం కూడా నేర్పించవచ్చు. గుండుసూదులతో లెక్కలు బోధించవచ్చు. వాటిని రకరకాలుగా పేర్చి డిజైన్లు చేయించవచ్చు.

చిన్న చిన్న రుమాళ్ళు, రంగురంగుల గుడ్డముక్కలు ఒక డబ్బాలోనో చిన్న బుట్టలోనో వేసి ఇవ్వండి.

లక్కపిడతలు, ఇంటికి సంబంధించిన చిన్నచిన్న ఆటవస్తువులతో పిల్లలు ఇల్లాట ఆడుకుంటారు. అమ్మా నాన్నలను మిగతా వారిని అనుకరిస్తూ ఈ ఆట ఆడుకుంటారు. ఈ ఆటల నుంచి వారి దృష్టి మళ్ళించేందుకు వారికి వేరే ఆట సామగ్రి ఇవ్వండి.

ఆకులు, రంగు కాగితాలు, అందంగా కనిపించేవి ఏవయినా సరే — అవన్నీ పోగుచేసి దాచుకోవడం పిల్లలకు సరదా. చుట్టూ ఉన్న ప్రపంచం గురించి, రకరకాల వస్తువుల గురించి తమకు అర్థమయినదంతా తమ ముందుంచుకోవాలన్న తపనతో పిల్లలు ఈ సేకరణ మొదలు పెడతారు ఈ సేకరణనుబట్టి వారి అవగాహన శక్తి తెలుసుకోవచ్చు. వారు ఎలాంటి వస్తువులు సేకరించినా మీరు అడ్డుపడకండి. అద్దం ముక్కలు, గడ్డిపరకలు, వఖుల ఈకలు, పూల రేకులు — ఇలా వారు సేకరించేవి ఏవయినా వారిని నిరుత్సాహ పరచకండి. మన చిన్నతనంలో మనకి ఇటువంటి అలవాటు ఉండే ఉంటుంది. అప్పుడు మనకి అమూల్య సంపదగా అనిపించినవి ఇప్పుడు ఎందుకూ పనికి రానివిగా కనిపించవచ్చు. మీ పిల్లలకి కూడా పెద్దయ్యాక అలాగే అనిపిస్తుంది. అందుకే వారికి అడ్డుపడకండి. వారు సేకరించిన వస్తువులు జాగ్రత్తగా దాచుకునేలా చూడండి. పూలు, ఆకులు వంటివి ఏ విధంగా కోసివున్నకాలలో ఉంచాలో

వారికి వివరించండి. అని ఎండిపోయాక వాటిని కాగితంమీద అంటించి రకరకాల డిజైన్లు చేయించవచ్చు. వారికి రకరకాల పువ్వులు, మొక్కలగురించి బోధించవచ్చు. పూల కుండీల్లో కూడా వీటిని ఆలంకరించవచ్చు.

ఇసుకలో

ఇంటిముందో, వీధిలోనో ఇసుక కనిపిస్తే చాలు పిల్లల ఉత్సాహానికి పట్ట పగ్గాలు ఉండవు. ఆ ఇసుకతో ఇళ్ళు, కోటలు, కొండలు సృష్టిస్తారు మీ ఇంటి ఆవరణలోనే కొంత ఇసుక పోయిస్తే పిల్లలకు చేతినిండా పని. తలమీద, కంఠి లోను ఇసుక పోసుకోవద్దని నచ్చచెప్పండి. బట్టలు మాసిపోతాయి కనుక చెడ్డీలు వేసుకుని ఆడుకోమనండి. ఆట ముగిశాక శుభ్రం చేసుకునేందుకు నీరు, ఒక తువ్వలు ఇవ్వండి.

ఇక ఇంటిలో వేరేపనులు కూడా పిల్లలచేత చేయించవచ్చు. బియ్యంలో రాళ్ళు ఏరటం, గిన్నెలు తోమటం, బట్టలు ఉతకడం వంటివి. చదవడం, రాయడం కూడా ఒక పనే:

అయితే నేను సూచించినవన్నీ చేసేస్తే మీ బాధ్యత అయిపోతుందనుకోకండి. ఈ పనుల గురించి కొంచెం ఆలోచించండి. పిల్లల ఆటలువేరు, పనులువేరు. పిల్లలు ఇంట్లోనే ఉండి ఎన్నోరకాల ఆటలు ఆడుకోవచ్చు. ఒక్కరే ఆడుకుంటారు లేదా ఎవరితోనైనా కలిసి ఆడుకుంటారు. అన్ని ఆటలు కూడా ఆనందం కోసం ఆడేవే. అయితే పైన చెప్పిన పనులు సృజనాత్మకమైనవి. అవి ఆటలు కావు కానీ పిల్లలకు అవి ఆటలలాగానే ఉంటాయి. ఆటల్లో, ఉదాహరణకి దాగుడుమూతల్లో లేదా పట్టు కునే ఆటలో పరుగెత్తడం ముఖ్యం. అయితే అదే ముఖ్యోద్దేశం కాదు. పట్టుబడ కుండా ఉండటం దాని ఉద్దేశం. ఈ ఆటల్లో ఏదో ఒక క్రియ తప్పనిసరిగా దాగి ఉంటుంది. మొక్కలని నీరుపోయడం అన్నదికూడా ఒక క్రియే. దాని ఉద్దేశం నీరు పోయడం అనేపని. అంటే ఉద్దేశం, క్రియ ఒకటే అయ్యాయి. ఈ తేడాని గమనించి పిల్లలకి మీరు ఇంటిలో వివిధ రకాల పనులను అప్పగించవచ్చు. అయితే అన్ని పనులు తప్పనిసరిగా చేయించనక్కరలేదు. వీలుని బట్టి, స్తోమతును బట్టి ఏర్పాట్లు చేయవచ్చు. ధనవంతులకి అన్ని పనులకి వీలుకల్పించే అవకాశం ఉంది, కానీ ఇవన్నీ ఏర్పాటు చేశాక పిల్లలు ఈపనులన్నీ చేసితిరాలన్న భ్రమలో మాత్రం పడ

వద్దు. పనులు పిల్లలకోసం కాసే పిల్లలు పనులకోసం కాదని గుర్తుపెట్టుకోండి. పనులు చెయ్యకుండా వారు ఉండలేరు. ఎన్నో పనులు చెయ్యాలనుకుంటారు. మీరు అపకాశం కల్పించిన పనులనే వారు చెయ్యాలన్న నియమం ఏమీలేదు. మీరు వారిని బలవంతం చెయ్యకూడదు. వారుచేసే పనులను మధ్యమధ్యలో గమనిస్తుంటే వారు ఏ పనులు చెయ్యగలరు, ఏవి నచ్చతాయి, ఏ పనులు నచ్చవు తెలుసుకోవచ్చు. పిల్లలు మనసుపెట్టి చెయ్యలేని పనులు, వారికి విసుగుపట్టించే పనులు, వారి మధ్య కలహాలకు దారితీసే పనులు వారికి ఉపయోగించవని అర్థంచేసుకోవాలి. వారు లేనమై చేసే పనులు, సంతోషంగా ఉత్సాహంగా నవ్వుతూ ఆడుతూ పాడుతూ చేసే పనులు, ఇతరులనికూడా తమతో కలిసి చేయమనే పనులు వారికి నచ్చినవని అర్థం.

ఒకసారి నచ్చిన పనులే కొంతకాలం తరవాత పిల్లలకి నచ్చకపోవచ్చు. తమకి నచ్చిన పనులు కొన్ని వారు చేయలేక మిమ్మల్ని అడగవచ్చు. అప్పుడు వారికి కష్టం కలగని విధంగా ఆ పనులనుంచి తప్పించాలి. “బాగా అలిసిపోయిన పిల్లలని ఆ పనులనుంచి నెమ్మదిగా తప్పించి పడుకోబెట్టగానే మంచి నిద్రలోకి జారు కున్నారని” చాలామంది తల్లిదండ్రులు చెబుతారు. పిల్లలకు ఆరోగ్యం సరిగా లేనప్పుడో, మనం వారిని చివాట్లు పెట్టినప్పుడో వారికి మనసు బాగుండదు. పనులు కూడా సరిగా చెయ్యలేరు. దాంతో అసహనం వచ్చి వారు మనని వేధిస్తారు. అలాంటప్పుడు ఆ పనులు వ్యర్థమని అనుకోకూడదు. అసలు కారణం కనుక్కునేందుకు ప్రయత్నించాలి.

పిల్లల ఆటలు

నేను ఎక్కడికి వెళ్ళినా తరుచు తల్లిదండ్రులు నన్ను అడుగుతుంటారు— “అప్పుడప్పుడు మాపిల్లలు చెడు ఆటలు ఆడుతుంటారు. వాళ్ళని మందలించినా, ఆపినా మాతో అబద్ధాల చెప్పి చాటుగా ఈఆటలు ఆడుతుంటారు. అలా చేయకుండా పిల్లల్ని ఆపటానికి ఏదయినా ఉపాయం ఉందా ?” అందరు తల్లిదండ్రులు ఎప్పుడో

అప్పుడు ఎదుర్కొనే సమస్యే ఇది : పిల్లలందరూ ఏదో ఒక సమయంలో ఇలాంటి ఆటల్లో పాల్గొంటారు, లేదా వాటికి దగ్గరగా వస్తారు. ఈ విషయంలో తల్లిదండ్రులు జాగ్రత్తపడాలి. అంతేకాదు, జాగ్రత్తగా కనిపెట్టి చూస్తుండాలి. నా చిన్నతనంలో ఒక అమ్మాయితో సన్నిహితంగా మెలిగేవాడిని. అయితే ఎలాంటి చెడుఆటలు ఆడినట్టు గుర్తులేదు కానీ నాచేత ఏదో చెడ్డవని చేయించాలని ఆ అమ్మాయి అనుకునేదని నా ఉద్దేశం. అయితే అది ఏమిటో నాకు అర్థంకాలేదు కనుక దానికి దూరంగా ఉన్నానేమో :

నా అనుభవాన్ని బట్టి, పరిశీలననుబట్టి తెలిసిందేమిటంటే పిల్లల్లో 'చెడు ఆట' అన్నది సహజం. అయితే ఇది మన చుట్టూ ఉన్న వాతావరణాన్నిబట్టి ఉంటుంది. ముఖ్యంగా మగపిల్లలలో ఈ 'చెడు' అలవాటు సాంగత్యాన్నిబట్టి అలవడుతుంది. నా అనుభవం ప్రకారం పిల్లలకు ఈ అలవాటు పెద్దలనుంచే వస్తుంది. కొందరు యువకులు చిన్నపిల్లలతో స్నేహించేసి వారికి ఆటబొమ్మలు, తిండి పదార్థాలు ఇచ్చి ఏకాంతంలో వారికి ఈ 'చెడు ఆట' నేర్పిస్తారు. కొందరు పెద్దవాళ్ళు కూడా పెద్దపిల్లలని చేరదీసి 'చెడు' అలవాట్లు మరిగేలా చేస్తారు. ఆ పిల్లలు తమ స్నేహితులకు నేర్పుతారు. దోషం పెద్దలదయినా పట్టుబడితే డెబ్బలు, తిట్లుతినేది పిల్లలే :

ఇంటికి వచ్చే అతిథుల్లో కొందరికి చెడు అలవాట్లు ఉండవచ్చు. వారితో పిల్లలని ఆడనిస్తే అవి పిల్లలకి కూడా అలవాటవుతాయి. హాస్టళ్ళలో కూడా ఈ అలవాట్లు నేర్పేవారుంటారు. ఇలాంటి అలవాట్లు ఉన్న ఈ పెద్దలు వారి చిన్నతనంలో అనుభవాలవల్ల అలా తయారయి ఉంటారు. దాని ఫలితం తర్వాత తరం పిల్లలు అనుభవించాల్సి వస్తుంది. పిల్లలలో మంచయినా, చెడయినా అలవాట్లన్నీ పెద్దల నుంచే వారసత్వంగా సంక్రమిస్తాయి. ఇంట్లో పెద్దలు పిల్లలముందు జాగ్రత్తగా వ్యవహరిస్తే, వారిపట్ల సరయిన శ్రద్ధచూపితే ఇలాంటి పరిస్థితి రాదు. అలాకాకుండా నిర్లక్ష్యంచేస్తే ఫలితం పిల్లలు అనుభవించక తప్పదు. చుట్టూ ఉన్న పరిసరాల ప్రభావం చిన్నపిల్లలపైన చాలా ఉంటుంది. తమ ఇంటిదే కాదు, ఇరుగుపొరుగు ఇళ్ళ వాతావరణం, ఆ ఇళ్ళలో వ్యక్తుల ప్రభావంకూడా పిల్లలపై ఉంటుంది. ఈ ప్రభావం వారి శరీరాలపైన, మనసులపైన కూడా ఉంటుంది.

పిల్లలచేత పనులు చేయించకుండా పెద్దలు వారిని ఖాళీగా ఉంచితే తోచక వారు చెడు అలవాట్లు నేర్చుకుంటారు. వారికి ఏం పనులు ఇవ్వాలో పెద్దలకి తెలి

యదు. వారు ఏపని చేయాలన్నా ఏవో కారణాలు చెప్పి ఆపేస్తారు. తోచక పిల్లలు మెల్లమెల్లగా ఈ చెడు ఆటలు — అలవాట్లవట్ల అకర్షితులవుతారు. అందుకే పిల్లలని ఎప్పుడూ ఖాళీగా ఉంచకూడదు. చదవడం ఒక పనే అయినా అదొక్కటే వారికి సరిపోదని గ్రహించాలి. వారికి ఏపనుల్లో ఆసక్తి ఉందో తెలుసుకుని అవి నేర్పించాలి. అలాగే వారి పనులు వారు చేసుకోగలిగేలా చూడాలి. వారు మంచి స్నేహితులతోనే కలిసేలా చూడాలి. ఆ స్నేహితులను మీ ఇంటికి రానివ్వాలి పొరపాటున పిల్లలు చెడు అలవాట్లు నేర్చుకున్నా, వారిని మీరు తిట్టి, కొట్టవద్దు. ఎందుకంటే అది కూడా చెడు అలవాటే. పిల్లలకి కూడా ఆ అలవాటే వస్తుంది. భయపెట్టడం కూడా చెడు ఫలితాలనే ఇస్తుంది. అదీ జ్వరంలాంటిదని భావించి చికిత్స చేయాలి. ఉపదేశాలవల్ల వారి మనసులో తాము చేస్తున్నది తప్పనే భావన వచ్చినా అమలుచేయలేరు. చేతి నిండా పని, మంచి స్నేహితులు, మీరు చూపే శ్రద్ధ వారిని మంచిమార్గంలో నడిపిస్తాయని మరువకండి.

పిల్లల స్వభావం

సాధారణంగా ఒకే రకమైన ఆలోచనలున్న పిల్లలతో క్రమశిక్షణ సమన రానేరదు. అయితే అధ్యాపకులు బాలకులవట్ల పోలీసు లేదా న్యాయమూర్తులలాగూ వ్యవహరించవలసి వస్తే అక్కడ పిల్లలదో, అధ్యాపకులదో, పరిస్థితులదో దోషం ఉందని గ్రహించవచ్చు. సమస్యని దూరం చేయాలని అధ్యాపకులు ఎన్నోరకాల యుక్తులు ప్రయోగించవచ్చు. దీనివల్ల కొన్ని రోజులు బాగున్నా తర్వాత మళ్ళీ సమస్య మొదటికొస్తుంది. పరిస్థితి అదుపుచేయాలన్న ఆలోచనకు బదులు అధ్యాపకులు సమస్యకు మూలకారణం వెదకడం మంచిది. అలా చేయనివారు తమ శిష్యులకు సరయిన విద్యను బోధించలేరు. అందరికంటే భిన్నంగా, అసాధారణంగా ఉండే పిల్లలు, అవవాదులను ఎదుర్కునే పిల్లలు ఒక చిక్కుప్రశ్న లాంటివారు. వారి శిక్షణ గురించి ఎంతో సూక్ష్మంగా ఆలోచించవలసిన అవసరం ఉంది. తటస్థ

భావంతో ఆపిల్లల స్వభావాన్ని పరిశీలించి తెలుసుకుని ఉచితమైన రీతిలో పరిష్కరించాలి. అదీ ఆ పిల్లలకు హాని కలిగించని విధంగా ఉండాలి. వారి మనసుకి నచ్చకుండా బలవంతంగా చదివించలేమని అధ్యాపకులు గ్రహించగలగాలి. బద్ధకం, నిర్లక్ష్యం, అమర్యాద, అబద్ధాలకోరు, పనికిమాలినవాడు వంటి పదాలను పిల్లలపైన ప్రయోగిస్తే ప్రయోజనం చెడుగానే ఉంటుందని గ్రహించాలి. 'అది చేయకు, ఇలా చేయకు' అని నిరోధించినా కూడా ఫలితం ఉండదు. పిల్లల బలహీనతల గురించి చర్చించటం, ఉపన్యసించటం కూడా మంచిదికాదు. దీనివల్ల వాటిని సరిదిద్దటం మరింత కఠినమవుతుంది. ఉపదేశాలు, నీతిబోధలు ఎంత తక్కువ చేస్తే అంత మంచిది. పిల్లల చేతిరాతను మాట పలుకుని ఏవిధంగా సరిదిద్దుతారో అదేవిధంగా వాటి నైతిక ప్రవర్తన కూడా సరిదిద్దాలి.

అప్పుడప్పుడు ఇళ్ళలోను, పాఠశాలల్లోను పిల్లలవల్ల తలెత్తే సమస్యలకు కారణాలను, పరిస్థితులను పరిశీలిస్తే నివారణోపాయాలు కూడా తెలుస్తాయి. దీంతో వాటి శిక్షణకూడా సులభమవుతుంది. సాధారణంగా పిల్లల విషయంలో ఎదురయ్యే సమస్యల్లో; వాటిని నివారించే సూచనలూ ఒక పట్టికలా తయారుచేసి ఇస్తున్నాను. ఇందులో అయిదు భాగాలున్నాయి. మొదట మామూలుగా పిల్లల దోషాలని భావించేవి, తెలియదానిలో వాటి కారణాలు, మూడోదానిలో ఈ కారణాలకు దారితీసిన పరిస్థితులు, నాట్యగవ భాగంలో ఈ దోషాలను నివారించే సూచనలు ఉన్నాయి. అయిదవ భాగంలో ఏ ఏ కారణాలవల్ల పిల్లల ప్రవర్తన మరింత సమస్యాత్మకమవుతుందో పేర్కొన్నాను.

ప ట్టె క

లక్షణాలు	కారణాలు	పరిస్థితులు	ఉపాయం	కూడనిది
1	2	3	4	5
1. అవసరమైన దాని కంటే ఎక్కువ అల్లరి	1. అనుకరణ లేదా సూచన	శబ్దాలు ఎక్కువగా ఉండే స్థలం, అరుపులు, కేకలు, ఉద్రేకపూరిత వాతావరణం	నిశ్శబ్దం నెమ్మదిగా మాట్లాడటం గంభీరత	బెత్తంతో కొట్టడం కోపంగా చెప్పటం రెచ్చగొట్టడం లంచాలు ఇవ్వడం అందరిముందు అల్లరి చేయవద్దని మందలించటం, బెదిరించటం
2. నరాల బలహీనత లేదా అలసట	నచ్చని వ్యక్తులు, చాలి నంత పని లేకపోవటం	నచ్చని వ్యక్తులు, చాలి నంత పని లేకపోవటం	నచ్చిన సంగత్యం చాలినంత పని	
3. జ్ఞానచంచుల సటు	అల	చాలినంత విశ్రాంతి లేక పోవటం	శరీరానికి విశ్రాంతి	
		సరిగా లేని ఆహారం.	సరయిన ఆహారం	
		అలసట కలిగించే పని	కార్యక్రమంలో మార్పు	

35

3. బాధ్యత లేకపోవడం ఇతరులు పనిచేసి పెద్దే బాధ్యత అప్పగించటం బాధ్యత స్వయంగా తీసుకోవటం వారు
4. విశ్లేషణా శక్తి కొరత ఇతరులే నిర్ణయాలు తీసుకోవడం అతనిచేతే విశ్లేషణ చేయించి నిర్ణయం తీసుకోవటం కునేలా చేయటం పెద్దలు నిర్ణయం తీసుకోవటం
5. స్వయంగా ప్లాన్ చేయకపోవడం ఇతరులే ప్లాన్ చేయడం స్వయంగా ప్లాన్ చేసి మార్గం వెతకడం పెద్దలు ప్లాన్ చేసి ఇవ్వడం
6. క్రియాశీలత లేదా క్రియాశక్తి కొరత ఇతరులే నిర్ణయాలు తీసుకోవటం పెద్దలు నిర్ణయాలు తీసుకోవటం
7. ఇతర ఆకర్షణలు పాఠశాలలో ఇష్టంలేని పనులు నచ్చిన పని చేయటం బలవంతంగా పనిచేయించటం
- ఇష్టంలేని స్నేహితులు తల్లిదండ్రులు శ్రద్ధ చూపాలి చివాట్లు పెట్టటం చెడు అలవాట్లు తల్లిదండ్రులు, నౌకర్లు శ్రద్ధచూపాలి
8. దృష్టిని తనవైపు ఆకర్షించుకునే ప్రయత్నం దంబాలకు పోవటం అందరి ముందు మంద స్వార్థపరుడు కావడం లించటం ప్రయత్నం పట్టించుకోక పోవటం తప్పులు పట్టటం

9. జానతంతుల ఆల సటు	సరయిన పోషణ లేదు అనియమిత జీవనం జానతంతుల అస్వస్థత	మంచి ఆహారం నియమితమైన జీవనం మాటిమాటికీ విశ్రాంతి ఇవ్వడం	పెద్దలు నిర్ణయాలు తీసుకోవటం
1. పరాధీనత	ఇతరులే నిర్ణయాలు తీసుకోవటం	స్వనిర్ణయం	పెద్దలు బాధ్యత తీసు కోవటం
2. బాధ్యతారాహిత్యం	ఇతరులే చేసే పెట్టటం	బాధ్యత ఇవ్వటం	మరింత నిరాశ కలిగించ టం
3. ఆత్మవిశ్వాసం లేక పోవటం	నిరాశ	సంతోషాన్నిచ్చే పనులు	మరింత విమర్శించటం
4. స్వాభిమానం లేక పోవటం	అందరిముందూ తిట్టటం, విమర్శించటం	వ్యక్తిగత ప్రోత్సాహం	ఊరగాయలు, మీఠా యిలువంటివి ఇవ్వటం
5. బద్ధకం	సరయిన పోషణ లేదు	తగిన పోషకాహారం	
	మానసిక మందత, తగినంత వ్యాయామం లేకపోవటం	తగినంత పని తగినంత వ్యాయామం	

3. మాటిమాటికీ సహాయం అడగటం

తగినంత విశ్రాంతి లేక విశ్రాంతి

పోవటం

సమయానికి ఆహారం, నియమం ప్రకారం బద్ధకం అని నిందించటం
నిద్ర లేకపోవటం ఆహారం, నిద్ర

6. క్రియాశక్తి కొరవడటం పనులు ఇతరులే చేసి స్వయంగా పనిచేయటం పెద్దలే పనులు చేయటం

4. మందమైన ప్రగతి

1. నిరాశ తప్పదన్న ఇంతకు ముందు నిరాశ సంతోషమైన పనులు అధిక నిరాశ

నమ్మకం

కలిగింది

2. ఆత్మవిశ్వాస లోపం విమర్శ, మందలింపులు ప్రోత్సాహం ఇతరులతో పోలిక

3. సరయిన తయారీ లేదు ఎక్కువ మార్కులు సరయిన స్థానం పాఠాలు బట్టి పట్టించటం

4. పనిలో తగినంత ఉత్సాహం లేదు ఇతరులు ప్రేరేపిస్తే స్వయంగా చేయటం ఇతరుల ప్రేరణ

5. క్రియాశక్తి కొరత బాధ్యత ఇవ్వటం పనులు చేయించటం

క్రియాశక్తి తక్కువ స్వయం నిర్ణయాలు ఇతరులే నిర్ణయించటం

6. లక్ష్యం లేకపోవడం పనిలో లేదా పనిచేయ మంచి పని, ప్రోత్సాహం ఉత్సాహాన్ని తంగపర్చటం

దంతో సంతోషం లేదు హం

7. అజాగ్రత్త

జాగ్రత్త లేదని కోప
గించటం

8. అస్వస్థ శరీరం

పనిలో మార్పు
డాక్టర్ తో పరీక్ష
సరయిన ఆహారం
తగిన వ్యాయామం
పాఠశాలతో ఆపి ఉంచ
టం

చురుకుగా లేని పని
ఆహారం సరిగాలేదు
తగినంత వ్యాయామం
లేదు
తగినంత విశ్రాంతిలేదు
సరయిన వేళలు పాటించ
చక పోవటం
చురుకులేని పని
పెద్ద తరగతికి ప్రమా
షన్

విశ్రాంతి
సరయినవేళలు పాటించ
టం
బోధించటంలో తేడాలు
కింద తరగతికి దించ
టం

నాటకాలు, సినిమాలు
చూడటం
మతిమరుపని అనటం
పెద్ద తరగతితో చేర్చ
డం

9. మరపు

10. చిన్నపిల్లల చేష్టలు

5. మోసగించటం

1. ఫలితాల గురించి
భయం

సంతోషం కలిగించే
పనులు
ప్రోత్సాహం

తిట్టడం
అందరి ముందు తిట్టటం,
మందలించటం

అకారణంగా దండించ
టం
ఫెయిలవ్వటం

కారణం ఉన్నప్పుడే
దండించటం
మార్కులతోకాక సరిగా
తెలివితేటల్ని గుర్తించ
టం

2. తనలో తనకే నమ్మకం లేకపోవటం	వనిని స్పష్టంగా వివరించకపోవటం	ప్రశ్నలు అడిగేందుకు ప్రోత్సహించటం	వేశాకోశం చేయటం, విమర్శించటం
3. ఎలాగో ఒకలాగ పనులు పూర్తిచేయటం	ఎక్కువ మార్కులు ఇవ్వటం	ఉచిత స్థానంలో ఉంచటం	పొగడటం
4. కాపీ చేసే అలవాటు	అనుకరణ	వ్యక్తిగత పనులు అప్పగించటం	అలాంటి పనులని పొగడటం
5. ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పేందుకే చదవటం	ఆ జవాబులు తెలుసుకోవటమే విద్య అనే అపోహ	రచనాత్మక పనులు సరయిన జ్ఞానం	కాపీ కొట్టించడం జవాబులకే మార్కులివ్వటం
6. ఆత్మాభిమానం లేదా నమ్మకం లేకపోవడం	తేలిక పనులు	ప్రోత్సాహం	వ్యాఖ్యానించటం
7. పెద్దపనులు చేయాలని ఆసక్తి	తేలిక పనులు	కఠినమైన పనులు ఎక్కువగా ఇవ్వటం	మరీ కఠినమైన పనులు నిందించటం
1. ఈర్ష్య	అనుచిత నిర్ణయాలు	అతిప్రేమ, గారాబం చూపటం	ఇతరులను పొగడటం
6. విసుగు, చిరాకు	కుటుంబ సభ్యులకు ప్రేమ, శ్రద్ధ లేకపోవటం		

సోదరిపట్లో, సోదరుడి
పట్లో పక్షపాతం చూప
టం

2. మాటిమాటికీ రెచ్చి
పోవటం
అందరి ముందు విమ సానుభూతి, ప్రోత్సాహం అందరి ముందు నిందించ
టం

3. తిరస్కార పూరిత
మైన అనాదరణ
అన్ని విషయాల్లో
జోక్యం చేసుకోవటం,
పెద్దరికం చెలాయించ
టం
జోక్యం చేసుకోకుండా
స్వేచ్ఛ ఇవ్వటం
నలహాలు, జాలి, దయ

4. విచారంగా ఉండటం కలహపూరిత వాతావరణం జాగ్రత్త వ్యంగ్యం

జం
స్నేహితులు లేకపోవ
టం లేదా ఇరర తార
కతివంగా ఉండటం

జాలు

5. వద్దినవట్టు వదలక నిలమైన క్రియాశక్తి స్వానుభవం అధికారం చూపడం

పోవటం

6. స్వార్థం క్రియాశక్తి లోనం లేదా ఇతరుల గురించి ఆలోచనని తాను చూసుకోవా చింతటం పొగడటం
లని బోధించటం

7. ఏకాగ్రత

తన ఇష్టం వచ్చినదే జోక్యం చేసుకోకపోవ వేధించటం చేయటం, ధృఢమైన టం క్రియాశక్తి

8. అనుమాన స్వభావం అనుచిత విమర్శలు, తటస్థ వ్యవహారం నిందించటం వ్యాఖ్యలు

7. ఏ మాటన్నా బాధ 1. విమర్శిస్తారని తెలియటం పడటం

ఆలోచించకుండా నిర్ణయించటం

2. తిరస్కారం ఎదుర్కోవాలన్న నమ్మకం

శ్రద్ధ చూపటం గంభీరంగా ఉండటం

3. నరాల బలహీనత

సరిగాలేని ఆహారం ఉచిత ఆహారం శిక్షించటం వేళకు తిండి, నిద్ర లేక వేళలు పాటించటం పోవటం

8. మూర్ఖత్వం

1. ఆత్మన్యూనత

తల్లిదండ్రులు శ్రద్ధ చూపాలి

బలం ఉపయోగించి చేసే పనులు, లేదా శ్రమ కలిగించే పనులు

1	2	3	4	5
	2. వరస్పర విరుద్ధ లక్ష్యాలు	అతిశ్రమ	పనులనుంచి విముక్తి	
	3. బాధ్యత లేకపోవడం		రెండో నెంబరుచూడండి	
	4. లక్ష్యంలేకపోవడం		" "	
	5. క్రియాశక్తి తోపించడం		" "	
	6. చిన్నపిల్లల చేష్టలు	అపరిపక్వత	కింది తరగతికి దింపటం	పై తరగతికి పంపటం
9. ఎక్కువ తెలివి ఉందన్న భావం వాగుడు, చపలచిత్తం చంచల స్వభావం	1. మిథ్యాభిమానం	అవసరాని కంటే ఎక్కువ ప్రశంసలు	ఇతరులను లెక్క చేయటం నేర్పాలి	కొపం, మనసు కష్టపెట్టటం
	2. వ్యవహారజ్ఞానంలేదు	సరయిన వాతావరణం లేకపోవటం	నమ్రత, మౌనం	అవివేకి అని తిట్టటం
	3. పెద్దవాడనిపించుకోవాలన్న కోరిక	ఆ గుణాల గురించి పొగడ్తలు	ఆ గుణాలు మానిపించటం	అందరిముందు మందలించటం

4. ఏదో దాచాలన్న కోరిక సిగ్గు పడటం ఎక్కువ ధైర్యం కలిగించటం
5. తనవైపు దృష్టి ఆకర్షించే అలవాటు ఇంటిలో సరిగా చూడక ఆసక్తిగల పనులివ్వ సాధించటం, సణగటం
రించే అలవాటు పోవటం టం, ఇతరులను మన్నించేలా చేయటం
6. ఈర్ష్య ఇంటిలో పట్టించుకోక స్నేహం, ఇతరులను ఇతరుల ప్రశంస
పోవటం, స్వార్థబుద్ధి మన్నించటం
7. సందిగ్ధం పొంతనలేని ఆదేశాలు ప్రశాంతంగా ఆలోచించ కోపగించటం
టం
8. కోపం లేదా ఉక్రో కోపం లేకపోవటం కోపగించటం
షం

13617
95

Aceno. 26520

